

A házasság:
ÖRÖM és FELADAT

A házasság: ÖRÖM és FELADAT

Útravaló fiatal házasoknak

P. Tilmann Beller
előadásaiból összeállította
dr. Csermák Kálmán és Alice

Családkadémia-Óbudavár Egyesület
Óbudavár, 2004

2. kiadás

ISBN 963 86371 1 0

Kiadja a Magyar Schönstatti Családmozgalom
Családkadémia-Óbudavár Egyesülete
8272 Óbudavár, Fő u. 14.
Tel./fax: 87/479-026
schoenst@axelero.hu

Felelős kiadó: az Egyesület elnöke
Nyomdai előkészítés: Palásthy Imre, Balatonfűzfő
Nyomás: OOK Press nyomda, Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila

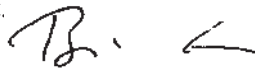
ELŐSZÓ

II. János Pál pápa a hagyományt követve, a családot „ecclesiolának”, kis egyháznak nevezte. Isten ma hangsúlyozottan is a szent családokra épít, hogy szeretetének kisugárzó tűzhelyei legyenek. Azt akarja, hogy a családok megtapasztalják ma is köztünk élő szeretetét, és tanuskodjanak róla, ahhoz hasonlóan, ahogy a régi időkben prófétákat, papokat, szerzeteseket küldött, hogy üzenetét elvigyék a világba. A keresztény családok mindennapi életében megvalósuló áldozatkész szeretet és hűség, megnyilvánuló öröm, béke és remény jelenti azt az üzenetet, evangéliumot, amire a Szentatya utal.

A házas- és családi életre is Isten hív, és ez a hivatás is szentség, mely komoly munkával jár. E kis könyvecske a keresztény családok gazdag tapasztalataiból merít, és az a célja, hogy az olvasó áttekintést és útmutatásokat kapjon a családi élet építésének, karbantartásának munkájához. Segítséget kíván nyújtani az érdeklődőknek, hogy fel tudjanak nőni családi hivatásukhoz. Meg akarja erősíteni a keresztény házaspárokat abban, hogy átélhető, megtapasztalható módon tudják bemutatni és közvetíteni Isten szeretetét gyermekeik és a többi család, a mai ember számára.

Örülök, hogy elindulnak a családok a családokhoz, hogy összegyűjtik a hétköznapiakban bevált megtapasztalásaikat, és továbbadják őket a többi családnak.

Szeretettel ajánlom minden érdeklődő, de elsősorban a fiatal házaspárok figyelmébe a sok éves tapasztalatból merítő kis útravaló könyvecskét.

Bíró László

Pozitív várakozás

Két ember között a kapcsolatot alapvetően az határozza meg, hogy milyen érülettel közelednek egymáshoz. Kísérletekkel bizonyították, hogy még egy filodendron is fél, ha rossz szándékkal közelednek hozzá.

Ha valaki szimpátiával, jóakarattal és bizalommal fordul felénk, az egyszerűen jót tesz nekünk. Áram indul ki belőle, mely erőt ad, növeli önbizalmunkat és biztonságunkat. Megfordítva is igaz.

Kezdetben minden fiatal pár valami nagy csodát vár egymástól. Ez jót is tesz nekik. Ebben ki lehet és ki is kell tartaniuk. Valóban csoda vár rájuk, melyet nem befolyásolnak még a csalódások és az egymásnak okozott fájdalmak sem. A partneri közösség kiépítésében a legfontosabb munka tehát belül a szívben zajlik le. Ki kell tartani a csodavárásban.

Ha negatív gondolatokat engedünk meg magunknak, és azokat még tenyésztjük is, akkor nem fogunk egymásra találni. Ha viszont boldogan gondolunk a társunkra, akkor bármit tehetünk és mondhatunk, az mind jó lesz.

A párkapcsolat kezdeti lelkesültsége egész életre szóló ígéret, amit valódi komoly munkával kell valóra váltani. Milyen gyönyörű dolog felfedezni társunk lelkének valódi gazdagságát. A partneri közösség építését holtunk napjáig folytathatjuk. Így egész életünkön át állandóan friss, új vonásokkal gazdagodik, és egyre teljesebbé válik kettős egységünk.

Mindannyian beszélhetnénk arról, hogy mi minden hiányzik az életünkből. Ennek gyakori hangoztatása oda vezet, hogy megállapítjuk: nagyon nehéz az emberi élet! Ugyanakkor sok örömben, sok szép élményben is részünk van. Ha ezekre gondolunk, vidáman mondhatjuk: de szép

az élet! Hogy az élet melyik oldalát látjuk meg gyakrabban, arra nevelhetjük is magunkat.

A házasság boldogsága azon múlik, hogy sikerül-e optimizmusunkat, a másik iránti jóindulatunkat megőrizni, vagyis pozitív beállítottsággal fordulni társunk felé. Azzal az elvárással, hogy valami jó jön tőle, hogy az ő gondolataiban vagy szívében valami szépet fogunk találni. Ilyen az aranyásó lelkülete: egy tonna szemetet szinte észre sem vesz, csak félretolja, mert az aranyat keresi szenvedélyesen. Hisz benne, hogy megtalálja, másképp nem csinálná. Aztán ha talált valamit, mennyire örül neki.

A rosszra hajló emberi természet szívesebben keresi a negatívumokat. Örül, ha sikerül valami rosszat felfedezni, ami gyenge jellemre vall. Kisebbségi érzésből fakadóan le akarjuk értékelní a másikat. Ne tegyük ezt! Ha nem hiszünk abban, hogy társunkban egy „aranybánya” van, akkor ezzel önmagunkat is leértékeljük. Talán úgy házasodtunk, hogy nincs érték a társunkban? Ne viselkedjünk úgy, mint egy ganajtúró bogár, amely csak a szemetet keresi és annak örül! Győzzük le ezt a kísértést! Térjünk vissza egymáshoz, és újítsuk meg első szeretetünket. Mondjuk mindig újra a társunknak: „Most ráérek, a tied vagyok, figyelek rád”. Éreztessük vele, hogy rendelkezésére állunk, hogy kizárólag ő a fontos nekünk. Egész egyszerűen helyet adok neki magamban, és ezt meg is mondom: „A szívem a te otthonod. Nálad otthon érzem magam”. Nagyon jó érzés ilyet átélni. Számolnunk kell azonban azzal is, hogy ez az érzés jön és megy. Nem marad meg állandóan. Azért is fontos, hogy szép élményeinket rögzítsük, hogy a sötétség óráiban vissza tudjunk emlékezni rájuk. Ezek majd segíteni fognak újra egymásra találni és egy jó beszélgetés alapját megteremteni.

Közösség

Amikor egy férfi és egy nő feltárja egymásnak a szívét, amikor egymásra találnak a közös szeretetben, akkor egy új valóság jön létre: a két egyes személyből egy pár lesz. Mélyen és élményszerűen átélik mindketten kiegészülésüket. De valódi boldogságra csak akkor számíthatnak, hogyha elmélyednek egymásban, ha felépítik létük minden rétegére kiterjedő közösségüket.

Vagyis a lelki közösséget, melyben közössé teszik mindazt, amit mindegyikük csendben kigondolt, érzett, vagy amire benső indítást kapott.

A szellemi közösséget, melyben az emberi élet fontos kérdéseire közös álláspontot dolgoznak ki.

A szívközösséget, hogy mindegyikük fontosnak érezze azt is, amit a társa fontosnak tart, hogy igazán szívügyükké tegyék egymás gondját, örömét is.

A testközösséget, vagyis a testi gyengédség látható megnyilvánulásai által konkrétan megjelenítik kettős egységük lényegét: a szeretetben mindig új és új területeket, képességeket hódítanak el egymástól közösségük számára. Másképpen kifejezve: a feltétel nélküli odaadás és elfogadás bensőséges életét élik. A szexuális öröm utáni vágyat alárendelik a benső lelki tartalomnak, így az az önzés megnyilvánulása helyett a szeretet kifejező és megjelenítő eszköze lesz.

Mi az, ami ebből egy fiatal pár sajátja? Csak egy dolog, de az a legfontosabb: a jóakarató bizalom és a tanulni vágyás, mely a másikat értékesnek tartja, szeretné megismerni és megérteni.

Kommunikáció

A közösségépítés munkájának alapvető eszköze a belső dolgok kifejezése és megértése, vagyis a kommuniká-

ció. Ez nem erkölcsi kérdés, mégis sokszor azt csinálunk belőle.

Isten, aki a társamat teremtette, örül, ha rátekint, jó-nak találja őt és szeretettel fordul hozzá. Ne szakítsuk el tehát a kommunikáció fonálát. Ismerjük el mi is mindig újra azt, hogyha a társam esetleg fájdalmat is okozott, azért mégis csodálatos ember. Végül is sok felesleges fájdalomtól megkímélhetjük magunkat, ha megértjük egymást és megbeszéljük dolgainkat. Ugyanazzal a kézzel tudunk örömet szerezni vagy fájdalmat okozni.

Gondoljunk néha a következő anekdotára: „A zsúfolt villamoson együtt utazik egy porosz meg egy bajor. A porosz ül, és mellette áll a nagy darab bajor, aki egyszer csak a cipője sarkával véletlenül rálép a porosz lábára. — Hallja-e, rálépett a lábamra! — szól a porosz. — Kedves Öntől, hogy törődik az állásommal, de ne nyugtalankodjék, egészen jól állok — válaszol a bajor.”

A sarok mindaddig jó, amíg nem lép a lábamra. A házasságban sok fájdalom ilyen eredetű.

A kommunikáció akkor megy jól, ha van közös nyelv, amelyet mindketten értenek. Minden közösségnek saját nyelve van. A párkapcsolatban is létrejön egy közös nyelvezet, de ehhez idő és sok gyakorlás kell. Meg lehet és meg is kell tanulnunk egymással kommunikálni, kialakítani azt a nyelvezetet, mellyel belső dolgainkat szavak, tettek, jelek stb. segítségével egymás tudtára adjuk, illetve megértjük.

Arról már volt szó, hogy ne csak beszélni és vitatkozni akarjunk, hanem megérteni is. Vagyis előfeltétele a kommunikációnak, hogy pozitív érdeklődéssel forduljunk egymás felé.

Vannak lassú gondolkodású emberek, mások pedig gyorsak. Nehéz egy lassúnak meg egy gyorsnak beszél-

getni. Ennek semmi köze sincs az intelligenciához, csak a sebességük más. Vannak nagyon okos emberek, akik lassú gondolkodásúak. Mi itt a tennivaló? Először is meg kell látni és elismerni, hogy a másik lassabban gondolkodik, mint én. És akkor azt mondja a lassú: „Engedj időt nekem!”

Valójában a szíve mélyén minden ember lassú. Még a legjobbaknak is évek kellene, amíg egy gondolatot igazán a szívébe fogadnak. Ezért nem jó az, hogy ha gyorsan eredményre akarunk jutni. Ha most erre valaki azt gondolja, hogy vannak olyan dolgok, amiket azonnal és gyorsan el kell dönteni, akkor ezzel egy rossz stílust védelmez. Azt ugyanis, hogy bizonyos dolgokról nem a maga idejében beszélünk.

Vajon tisztában vagyunk-e vele, hogy ki a gyors és ki a lassú közöttünk? Ha azt tapasztaljuk, hogy partnerünk gyakran lehenget bennünket, akkor valószínűleg lassúak vagyunk. Nincs meg ugyan ilyenkor az az érzésünk, hogy a partnernek igaza van, csak egyszerűen még nem tudunk neki mit válaszolni. Ha a beszélgetés folyamán az egyik fél hirtelen elhallgat és a másik egyedül beszél tovább, akkor valószínűleg az a gyors. Vannak, akik észreveszik magukat, másoknak pedig meg kell mondani: „Csak beszélj nyugodtan tovább, én addig megfőzöm a vacsorát!”

Férfi sajátosságok: Férfiak számára néha nagyon nehéz feladat, hogy személyes dolgaikról beszéljenek. Sok gondolatuk olyan gyengéd, hogy nem lehet őket hangosan kimondani. Ezért számukra nagyon fontos a jelek általi közlés. Beszélhetünk a pillantásunkkal, a kezünkkel, a testtartásunkkal vagy a cselekedeteinkkel is. Ha egy férfi családjával együtt elmegy egy hétre valahová, akkor ezzel

is mond valamit. Vajon a felesége meghallja-e ezt és válaszol-e neki?

A személyes dolgokról való beszélgetés könnyebb a férfinak, ha közben tarthat valamit a kezében. Nagyon jó beszélgetések jöttek már létre autóvezetés vagy mosogatás, törölgetés közben. Ilyenkor nem kell az „ellenfél” szemébe nézni, hanem nézheti az utat, és fontos dolgokat lehet mondani, mintegy mellékesen. Ez megfelel a férfi alkatának.

Egy férfi akkor él át mély lelki együttlétet, amikor együtt dolgozik egy feladaton a társával. A férfiakra különösen találó Saint-Exupéry mondása: „Szeretni annyit jelent, mint együtt, egy irányba nézni”. Gondoljunk csak a sziklamászókra, akik habozás nélkül kockáztatják egymásért az életüket anélkül, hogy erről egy szót is ejtenének.

Egy érett nő a hallgatásban is meg tudja érinteni a férfi lelkét. Az ember nem ér véget a bőrénél. Sugárzás indul ki mindenkből. A csendben, az együtt átélt csendben igazi kommunikáció jöhet létre. Nagyon közel lehet kerülni egymáshoz a hallgatásban.

Ahhoz, hogy egy férfi képes legyen egészen személyes, külsőleg is egymáshoz forduló beszélgetésre, ahhoz vagy egészen különleges adottságra, vagy hosszú gyakorlatra van szükség.

Női sajátosságok: A nők általában nem ilyenek. A nők azt szeretik, ha személyes hangon szólnak hozzájuk. Ha a szeretett férfi a szemébe néz és így szól: „Szeretlek, szép vagy!” Ha a férfi a két kezébe fogja az arcát és egy szerelmes verset suttog, akkor elsüllyed körülöttük az egész világ, csak ők vannak ketten. Szívük, lelkük összefonódó egységének apró figyelmességgel, kedvességgel és gyengédséggel adnak hangot, és ezt várják társuktól is. A férfiak el sem tudják képzelni, hogy párjuk milyen so-

kat gondol rájuk. A férfinak tehát meg kell tanulnia a nő személye felé fordulni. Egy feleség legyen szép a férje számára. Adjon magára! Ez pénzbe is kerülhet, legalább annyiba, mint egy autó fenntartása. A férjek ajándékoznak valami olyat a feleségüknek, amitől az szebb lesz. A nőknél a lelki egymásban, egymással, egymásért való élet van előtérben. A férfi lelke más. Az a férfi, aki a családjáért dolgozik, mély lelki szeretetet él át. De a nőnek ezt szóval is meg kell mondani. Egy nő számára fontos, hogy a beszélgetéshez megfelelő légkör, hangulat alakuljon ki. Egymás mellett ülni, egymás kezét fogni, gyertyát gyújtani, esetleg koccintani vagy valami szép zenét hallgatni...

Vannak olyan nők, akik a személyes dolgokban nagyon erősek és sarokba szorítják a férjüket. A férj talán szeretne mondani is valami kedveset, de nem sikerül. Az ilyen nőknek meg kell tanulniuk a hallgatásban is megérteni férjüket.

A kommunikáció akadályja az is, ha egy fiatal pár túl hamar testi kapcsolatba lép. A szexuális vágy a férfiban igen erős. Ha ez sikeres, akkor a beszédkézsége lecsökken. Ilyenkor sok olyat is mond, ami nem igaz, mert nem a személyt, hanem a testet keresi. A szexuális együttlétben lelkének 80%-át lefoglalja a vágy. Ez az erkölctől függetlenül is kommunikációs problémát okoz. Megakadályozza a szellemi-lelki kapcsolat felépítését. Egymás megértése lelki örömet, boldogságot szerez. Érdemes ezért harcolni! Egyszerűen csak a másik lelkének boldogító megtalálásáért is. Az ismerős hang színe, egy érintés, a tekintet felragyogása és a gyengédség más jelei mind a lelki kapcsolat és összetartozás kifejezéseivé válnak. Tarkarékos szexuális gyengédséggel egész kultúrát lehet felépíteni, és ez nagyon boldoggá tesz.

A megértés

A kommunikáció alapvetően a megértésen nyugszik. Megvan-e az az érzésem, hogy a társam megért engem? Megértem-e, meg akarom-e érteni őt? Ezek itt a döntő kérdések.

Nem elég az, hogy lenyűgöz! Nem elég az, hogy meleg érzésem van. Egy kiskutya iránt is meleg érzése van az embernek. Megértik-e egymást? Ha erre a kérdésre a válasz csak vontatottan jön: „hát igen, már... kb.” Ez nem elég! Itt határozott válasz kell. Ha nincs meg a megértés, az még nem tragikus. Azt ugyanis meg lehet tanulni. Fontos azonban, hogy ne azt akarjam, hogy ő értsen meg engem, hanem én akarom éreztetni vele, hogy értem őt. Saját érzéseinket háttérbe kell szorítani, oda kell fordulni a másikhoz és várni kell. Talán mond majd valamit. Pl. „Kovácsnének új bundája van” — mondja az asszony. Ezt hallva azonban partnere még semmit sem tud. Tovább kell figyelnie, hogy megtudja, mit is akar tulajdonképpen mondani. Feltett szándéka, hogy megérti a társát, tehát nem szól a témához semmit. Nem mondja azt, hogy: „Most nincs pénzünk új bundát venni”, vagy: „Én nem szeretem a bundákat” stb. Ehelyett csak ennyit mond: „Érdekes, hogyhogy?” Akkor az asszony mond majd még valamit. Az lesz a fontos, mert abból lehet megtudni, hogy tulajdonképpen mit is akar mondani. Ez bizony fárasztó munka. A szeretet munkát is jelent!

Az emberben él a kívánság, hogy megértsék és elfogadják. Odafordulunk társunk felé, befogadjuk magunkba, hogy bennünk éljen. Boldoggá tesszük, ha megértjük őt.

Néha nem értjük meg mindjárt a társunkat. Ilyenkor se mondjunk ellent, hanem inkább kérjük meg: „Beszélj még erről többet!” Azt se kérdezzük, hogy miért? Mert

ezzel azt igényelnénk, hogy okolja meg azt, amit mondott. Akkor pedig kicsit már védekeznie kell. Vannak harcias természetű emberek, akik szívesen csinálják ezt. De amikor a szív ügyeiről van szó, az ember nem akar harcolni. Másrészt pedig némely harcias természetű embernek nagyon is érzékeny, gyengéd szíve van.

Beszélgessünk sokat egymással! Nem elég az, hogy kézen fogva sétálunk a parkban! Beszélgessünk is közben. Korrigáljuk állandóan megértésünket! Jó segítség ehhez, ha valamit együtt meghallgatunk, megnézünk és utána megbeszéljük. Ilyenkor azonban ne azt a véleményünket mondjuk el, amit innen vagy onnan merítettünk, hanem arról beszéljünk, ami bensőleg érintette, megragadta a szívünket. Esetleg egy levélben írjuk meg mindezt egymásnak!

Vigyázat! Ne bújjunk el a gondolatok játéka mögé! Jöjjünk elő, merjük megmutatni a lelkünket egymásnak! Nem baj, ha egy rezdülés volt csak az egész! Ilyenkor különösen is vigyázzunk arra, nehogy megbántsuk egymást. A legjobb módszer ehhez, ha eleinte csak a jó dolgokról, a szép élményekről beszélünk. Nagyon fontos, hogy rögtön mondjuk meg, ha úgy érezzük, hogy a társunk most megértett bennünket!

Problémát jelenthet az is, ha valaki sokat beszél. Az ilyeneket nagyon nehéz megérteni. De azt is nehéz, aki keveset szól.

Előfordul, hogy ilyenek kerülnek össze. Az ellentétek még vonzzák is egymást. Két sokbeszédű embernek egy gumiházra lesz szüksége. Két kevés szavú elsősorban nem a szavak által kommunikál, hanem a köztük lévő áramlásokon keresztül. De nekik is fontos, hogy hallják: „Befogadlak”. A gond akkor kezdődik, ha megsértik egymás érzékenységét. Akkor mindketten ülnek a veremben

és jön a nagy szomorúság. Ilyenkor történik meg aztán, hogy az egyik az akváriummal kezd foglalkozni, a másik meg szerez magának egy kutyát. Ez nem megoldás. Nekik is ki kell tudni mondani: „Nem baj, ha fájdalmat okoztál is, azért szeretlek!”

Szakítsunk minél több időt arra, hogy együtt lehessünk! Írjuk egyszer össze, hogy hány percet töltöttünk el egymással foglalkozva, egymásra figyelve. Az együttes tv-nézés nem számít! Beszéljünk egymással egymásról! Ez nem mindig könnyű, nem is megy parancsszóra. Egy fiatal pár mondta egyszer: „Nekünk a beszélgetéshez négy órára van szükségünk. Az első két óra a bemelegítésre kell. Ekkor elmegyünk sétálni, vagy játszunk valamit együtt. Ezután tudunk a következő két órában beszélgetni”. Szükségünk van rendszerre! Legyen pl. egy esténk erre minden héten!

Igen nagy a feladat, amely előtt ma a párok, családok állnak. Arra hivatottak, hogy otthonuk Krisztus szeretetének kisugárzó központjává válják. A „mennyei Jeruzsálem”, a „Szent Város” egyik házát kell felépíteniük. Számunkra elsősorban az a fontos, hogy most ezt a házat belülről építsük. Ne ámítsuk magunkat! Érdemes egymásnak sok időt szentelni. A férj és feleség közti kapcsolatból fakad az élet. Amikor ők együtt vannak, megértik egymást, beszélgetnek, akkor Krisztus jelen van köztük a házasság szentségében.

A megértés végső soron a Szentlélek adománya. Van annak egy ismertető jele, hogy ennek az adománynak birtokában vagyunk-e vagy sem. Ez pedig a belső öröm. Tegyük csak egy próbát magunkkal! Képzeld el, hogy megkaptuk a Szentlélektől ezt az adományt. Vagyis megértjük a társunkat, úgy, hogy ő lélekben mintegy otthon van nálunk. Be tudjuk őt fogadni lelkünk minden rezdülé-

sével. Ez a képességünk pedig egyszerűen megvan, anélkül, hogy sokat kellene törni rajta a fejünket.

Ha egy ilyen gondolat nagy belső örömet jelent, vagy ha ezt erősen kívánjuk, akkor feltételezhetjük, hogy a Szentlélek megajándékozott ezzel az adománnyal, és egyre inkább meg akar ajándékozni vele. Mit tehetünk ennek érdekében?

Működjünk együtt a kegyelemmel!

Tegyük lépéseket a másik jobb megértése felé!

Kentenich atya így elemezte a megértés fokozatait:

1. Türelmes meghallgatás

Az újság mögött ülök és társam beszél hozzám. Közbe-közbe azt mondom: hm.

2. Figyelmes odafigyelés

Ülök megint az újság mögött. Társam beszélni kezd. Összehajtom az újságot és az asztalra teszem. Feléje fordulva így szólok: „Kérlek, mondd el még egyszer, nem értettem az egészet.”

3. Érzékeny kihallása a mondanivalónak. Gyakran előfordul, hogy valaki másról beszél, mint amire valóban gondol. Általában arról van szó, azért fordulunk egymáshoz, mert szükségünk van a társunkra. A társam gyakran áhítozik a szívem után. De ilyen intim dolgot nem tud csak úgy kimondani. Ki az, aki minden további nélkül csak így szól a társához: „Szeretnék egyszerűen csak veled lenni. Kérlek, légy kedves hozzám”. Ehelyett beszélni kezdünk valami másról. Ilyenkor nagyon jólesik, ha a másik meghallgat, odafigyel, sőt ha kihallja szavainkból a lényegét. Most nem az a fontos, hogy a külső információkat mind felvegye, hanem hogy érezzük: felénk fordult és befogadott a szívébe.

Mondjuk meg társunknak, ha ez sikerült. „Most úgy érzem, megértettél.” Azt is mondjuk meg, ha valami jót fedeztünk fel benne. Így jön létre a szeretet közös kultúrája. A jó mind Istentől jön. A jó étel, a vendégszeretet, a szemek szépsége, a beszéd zengése, a haj és a bajusz... A szépség is Istentől van. Ha ezt megnevezzük, akkor az történik, hogy Istennek egy ajándékát az ember felfogta és kifejezte. A szép, vallási jellegű művészi alkotásokra, pl. egy katedrálisra azt szokták mondani: Istennek egy kőbe zárt gondolata.

Ha a másikban meglátott jót megnevezzük, akkor egy isteni gondolat szóvá válik. Ez maga a keresztény kultúra! Ebben az isteni gondolatok szavakká, gesztusokká, cselekvéssé vagy más, meghatározott jellé válnak. A démonok erre képtelenek! Ők nem tudják a jót megnevezni. Csak a rosszat, mindig csak azon gondolkodnak.

A házasság és a család eredetisége

A modern világ a tömegek világa, ezért nagy jelentősége van az egyéniség kibontakozásának. Egy házaspárnak, mint egésznek is létezik a maga egyénisége. Az egyes ember személyes eszménye mellett nagy hangsúlyt fektetünk a családok egyéniségére is. Ennek felfedezését és felszabadítását nagymértékben elősegíti az a körülmény, hogy a házi szentélyekben Isten közel van a családokhoz. Ha Isten megérint egy embert, akkor az ezt úgy éli át, hogy mintegy önmagára talál, felfedezi magát. Hiszen Istennel érintkezve saját eredetét érinti meg. Ha Isten egy házaspárt, családot érint meg, akkor ugyanígy a család is megtalálja egyéniségét. A házi szentélyben a Szűzanya erre akar nevelni bennünket. Az a célja, hogy minden egyes család ismételten felfedezze, hogy a mai korban, az ő életükben Isten akarata miképpen teljesülhet.

Ha felfedeztük családunk hivatását, akkor ez felvértez minket környezetünk rontásaival szemben. A mai korban ugyanis az otthonok falai mintegy „elvékonyodtak” és átengedik a külvilág, a szuggesztív tömegtársadalom sokféle hatását. A családi házakban sem lehet ma már elrejtőzve és biztonságban élni és gyerekeket nevelni, mert az életet itt is sokféle külső tényező járja át és befolyásolja. A kenyérkereső munka már nem kötődik a házakhoz. Az újság, a rádió, a tv, a mozi, a színház vagy az iskola is sokféle hatást gyakorol ránk és a gyerekekre. Szorosan sok más emberhez kapcsolódva élünk mi is, és a többiek véleménye, nézete, magatartása akarva-akaratlan befolyásol bennünket is. Pl. a társadalom ma nem tiszteli a házastársi hűséget és lebecsüli a gyermekáldást. Ezek az eszmék behatolnak és átjárják otthonunkat és bennünket is.

A házi szentélyben köztünk élő Szűzanya hozzásegít minket, hogy felfedezzük családunk hivatását, és életünket ennek megfelelően alakítsuk. Vagyis egészen konkrétan a Szűzanyával megbeszéljük és eldöntjük, hogy minek van helye és minek nincs az otthonunkban. Vonatkozik ez az eszmékre, a gondolatokra, az erkölcsi elgondolásokra, az örömszerzés útjaira, a szabadidő eltöltésére vagy a munkavégzésre. A Szűzanya segítségével házunkban egy szellemileg zárt tér jön létre. Így lesz lehetőségünk hitünk átélésére és életünknek keresztény lelkiséggel való átítatására.

Kérdezzünk magunktól a családban, hogy mihez akarunk mint család hasonlítani. A bibliai képek nagyon erősek. Vegyük sorra őket és figyeljünk, melyik érint meg, melyik illik ránk különösen is. Ha sikerül egy eszményképben összefoglalni családunk vágyait és adottságait, ez döntő lépést jelenthet hivatásunk felszabadításában.

Az egyik ismerős családnak a Tábor-hegy az eszménye. Otthonukban Krisztus megnyilatkozott az Ő dicsőségében, és átélték, hogy jó itt lenni. Egy másik család a názáreti szent család képét érzi közel magához. Szeretik a hűséget és kölcsönösen elfogadják egymást. Egy harmadik család a pünkösdi jelenetet választotta eszményéül, mert a Szentlélektől eltelve meg akarják hódítani Krisztusnak a világot. Egy házaspárnak Isten nagyon sok szenvedést küldött. Ők a Golgotát választották, mert abban látják életük feladatát, hogy szenvedéseiket Istennek ajánldékozzák embertársaikért.

Figyeljük családunk életét! Milyen közös vágy mutatkozik bennünk? Szeretnénk talán, hogy Krisztus újrászüllessen nálunk a modern világ számára úgy, mint Betlehemben, vagy talán nekünk is „elfogyott a borunk” úgy, mint a kánai menyegzőn? Nekünk is a Szűzanya segít, közbenjár az Úrnál, és így a mi szegényes adományaink vize átváltozik az isteni áldás borává. Némi időbe fog kerülni, amíg meg tudjuk majd fogalmazni házasságunk, családunk eszményét. Ajánlatos egy könyvbe beírni mindazt, ami mindkét fél tetszését megnyerte. A közös élményekből szép, teljesen eredeti eszménykép alakul majd ki.

Szemünk előtt talán nem egy bibliai kép van, hanem egy gondolat vagy eszme kerül közös életünk középpontjába. Szeretnénk talán a szabadság háza lenni, ahol Isten halk kéréseit is meghallják és teljesítik, ahol legyőzik az alacsonyabb rendű kívánságokat. Talán azt szeretnénk, ha az öröm háza lenne az otthonunk. Itt kipihenhetjük magunkat valami jóban, amire vágyakoztunk. A legnagyobb jó maga Isten. Ő a szeretetét gyakran közvetítő ember által közli velünk. Az öröm háza tehát olyan ház, ahol az emberek átélik, hogy Isten szereti őket, mégpedig úgy, hogy felfedezik Isten szeretetét mások szívében. Megta-

láljuk tehát azt, amire mindig is vágytunk, és ez örömmel tölt el bennünket. Talán a szépség házát szeretnénk kialakítani, ahol az embereknek belső ragyogásuk van, ahol az isteni fény mindent átítat és mindenből kisugárzik. Talán a tisztaság házát állítjuk magunk elé?

Jézus azt mondta, hogy boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent. Ez a tisztaság nagy ajándéka, ami azt is jelenti, hogy házastársunkat és gyerekeinket az isteni fényben láthatjuk. Így megszakad a saját énkörül keringés. Az isteni világosságban való élet sajátos méltóságot ad az embernek. Jóságossá és erőssé teszi. Azok az erők, amelyeket az alacsonyabb rendű kívánságok kötnek le, a tisztaság által felszabadulnak az isteni szeretet számára, a velünk szemben álló ember számára, a tett és a munka számára. Ez a tisztaság lélektana.

Talán az a hivatásunk, hogy az igazság és igazságosság háza legyünk? Egy kis „Isten-állam”, mely olyan értékeket testesít meg, amire az egész világnak szüksége van.

Talán a házunkban apostoli harci kedv lakik. Buzog bennünk a kívánság és a szenvedély, hogy Isten országának mindent alárendeljünk. Keressünk saját magunk is képeket és eszméket. Kérdezzünk egymástól, hogy mi után vágyódunk. A vágyban megnyilvánul az ember eredeti adottsága és hivatása, a szeretet konkrét formája, mely egyben Isten ígérete és biztatása is: „Ilyennek szeretnék!” Házasságunk lehetne talán:

- az áldozatkészség közössége,
- a bölcsesség közössége, a vidám derű közössége,
- a szegénység és öröm közössége,
- a gyermeki bizalomból fakadó szeretet új kultúrájának háza, a béke helye,
- a szelídség helye,

- a harcrakészség helye,
- a gyermeki bizalom helye,
- a segítőkészség helye,
- az isteni mosoly és emberi sírás helye,
- a hűség helye, az erő helye,
- a zene háza, mert a mennyországban sok az öröm, és ezért énekelnek, a megértés háza, ahol úgy ismernek mást, ahogy engem is ismernek, mert
- megértjük egymást és ezt az érzést másoknak is át tudjuk adni, a fáradhatatlan bevetés háza, ahol az az érzésünk, hogy semmi sem sok nekünk,
- az isteni fény és öröm háza, ahol megértjük, hogy a felületesség veszélye miatt szükséges, hogy szenvedéseket is kapjunk,
- az irgalmas, mennyei Atya iránti gyermeki bizalom háza,
- a hit háza, mert hiszünk egymásban és a gyerekekben, hisszük, hogy Isten szereti őket és vigyáz rájuk; ezért aztán az emberek otthon érzik magukat nálunk,
- a türelem háza; a türelem nem más, mint annak átélése, hogy Isten a tenyerén hordoz bennünket, akik oly gyengék és hibásak vagyunk. Így aztán egyszerűen mi is hordozzuk egymást, ezt érezzük és éreztetjük is.

Isten viszonya a mi házunkhoz egészen konkrét és egyedi. Krisztus életében való részesedésünk is egészen egyedi. Ha tudom, mi a hivatásom, ez kihat tetteimre, és új erőt jelent. Nem hasonlítható egy kívülről átvett programhoz. A bensőleg felismert és megragadott hivatás egészen más. Szent Pálnak is hivatásélménye volt, nem programja.

A személyes és családi ideál kölcsönösen hat egymásra. Ha felfedezik családi eszményüket, akkor segít, hogy

magukra találjanak, hogy örömmel el tudják fogadni magukat.

Az eszménykép nemcsak feladatot jelent, hanem olyan felismerést is, amelyben kipihenhajjuk magunkat. Az eszményképnek két összetevője van:

- a saját létünkről szól,
- elvégzendő feladatot jelent.

Kérjük Szűz Máriát, hogy segítsen. Ajándékozzon meg minket eredetiségünk felismerésével. Csak a Szentlélek kegyelme által valósulhat meg. Ő ránk világít, és akkor egyszerre csak meglátjuk magunkat úgy, ahogy Isten is lát bennünket.

Imádkozzunk a Szűzanyával a Szentlélekért! A Szentlélek nem nyerhető el gondolkodás útján, hanem kérni kell Őt. Mint házaspár is megkaphatjuk a Szentlelket. Vele leszünk képesek örülni egymásnak, a gyerekeknek, a házunknak, a munkánknak, közösségünknek. A béke is Tőle van, amikor szívesen elidőzünk a természetben, az otthonunkban, egymás szívében.

Érezzük, hogy a hit adja meg annak lehetőségét, hogy életünket, magunkat Isten világosságában láthassuk? Ez mindig örömet is jelent. A hit örömet hoz az életbe. Jobb dolog hívőnek lenni, mint hitetlennek.

Ha találunk közös élményeket, akkor készítsünk imát belőlük, és így imádkozzunk egyéniségünkért.

A názareti szent család példája

A Szűzanya azt akarja, hogy a mi házunk is Názaretté váljék, olyan helyé, amely felett nyitva van az ég, ahol érezni lehet Isten atyai szeretetét, ahol a hétköznapi apró kis dolgai szeretetalkalmakká válnak. Ahol tehát egy szent család él. Két jellegzetes vonást látunk a Szentcsalád életében, ami különös hatással van ránk.

A bizalom Isten szeretetében, amely felülmúl minden emberi gyengeséget. Názáret tűz volt, új kezdet. Egy kihűlt világban, a bűn és a gonoszság világában Isten új kezdetet adott. Szeretetét akarta a világnak adni, amely nagyobb volt az emberek gyengeségénél. Mindez Názáretben elrejtve kezdődött. A nagy római birodalomban nem tudtak semmit róla, de Isten odakötődött ehhez a családnak. Fia, Jézus ott született. Így kezdődött a megváltás. A názáreti házban az élet Isten fényében való élet volt. A szent család élete a nagylelkű szeretetben zajlott. A názáreti élet a gyermeki bizalom élete volt. A názáreti életből szeretet sugárzott az emberekre.

Ha a Szűzanya a mi házi szentélyünkben együtt él velünk, akkor gondoskodni fog arról, hogy otthonunkban újraszülessen Jézus, hogy mi is Názáretben élhessünk. Nem engedi meg, hogy erről a hivatásunkról megfeledkezzünk.

Sok idő kell ahhoz, hogy magunkat, házasságunkat, családjunkat Isten szemével lássuk, és eredeti szépségében fogjuk fel. De a Szűzanya hangja, és Isten hangja egyre erőteljesebben, hangsúlyosabban szól, egyre jobban odafigyelünk. Ahogy növekszik a lelki közösségünk, úgy mindig újabb és újabb oldaláról ismerjük meg a társunkat és magunkat is. Legyünk türelmesek magunkkal, társunkkal és Istennel szemben. Gondoljunk csak arra, hogy Jézus is harminc évig készült a názáreti csendben hivatására.

A család szokásai

A családban nagy szükség van arra, hogy odafigyeljünk egymásra, hogy legyen türelmünk és lelkierőnk felülemelkedni a gondokon, hogy legyen kedvünk kísérletezni, felfedezni egymást. Mindez szorosan összefügg testi-lelki állapotunkkal, egészségünkkel.

A mai kor egyáltalán nem kedvez a családi élet elmélyülésének. Fontos dolog tehát ügyelnünk minden körülményre, ami segítségünkre lehet. Ilyen pl. az egészséges életmód.

Ha az ember beteg vagy fáradt, akkor elsőként a szellemi funkciók esnek ki. A szeretet is nehézzé válik ilyenkor. Az életszentségre való törekvés a házasságban azzal kezdődik, hogy eleget alszunk. Az embereknek különböző az alvási igényük. Kérdezzük meg időnként a házastársunkat: „Mit gondolsz, eleget alszom?” És ha ő azt mondja, hogy bizony neked többet kéne aludnod, akkor lássuk meg ebben Isten akaratát, ami sok bajunkat orvosolni fogja.

Ügyeljünk az elégséges testmozgásra is. Különösen azok, akik ülve dolgoznak vagy keveset mozognak, könnyen ingerültté és agresszívvá válnak.

A férfiaknál a szeretet kicsit mindig a gyomortól, a kosztól is függ. A házastársi béke a konyhán is múlik.

Fontos feladat a jó, közös napi ritmus kialakítása. Kívánatos volna, hogy naponta egy vagy két étkezést együtt töltsön a család. Az is nagy dolog, ha reggelente szakítunk egy kis időt egymás számára. Ha a felkelés és az indulás között van tíz percünk egymás számára, akkor az egész napunk sokkal nyugodtabb lesz. Ha sikerül kikapcsolni az idő sürgetését, teljes értékű együttlét lehet, hiszen este, amikor újra találkozunk, általában már fáradtak vagyunk. Az asszonyok ügyeljenek arra, hogy a férjük mindig jól ápolt, szép nőt láthasson maga mellett. Ne takarítónőnek öltözve várják őt haza! Gondoljanak arra is, hogy férjük munkahelyén a nők sokat adnak magukra. Nem szabad, hogy velük szemben odahaza egy boszorkány jelenjék meg. Ez veszélyeztetheti a házasságukat! Ha este a házaspár újra találkozik, akkor itt is bizonyos szokásrendre van szükség. Pl. ha az apa hazajön a munká-

ból, és az egész család megrohamozza, ha mindenki el akar neki valamit mesélni, a feleség is már nyolc órán át őt várta, hogy végre lerogyhasson, akkor lehet, hogy egy idő után már nem jön örömmel haza. A munkából hazatérőnek először talán egy kis nyugalomra van szüksége. Szeretne talán egy kicsit visszavonulni, vagy elmenne sétálni egyet a kutyával... Esetleg ledől egy félórára a heverőre, mialatt nem volna szabad zavarni. Ez csak néhány példa volt, mindenkinek magának kell a saját stílusának megfelelő átmenetet kialakítani.

Mielőtt idejüket a tv-nek szentelnék, vizsgálják meg, hogy mennyi idővel rendelkezhetnek egyáltalán szabadon. Rá fognak jönni, hogy nagyon kevéssel, és ennek tudatában szabják meg a tv-nézés idejét! A közös napirendet ismételten beszéljék meg. Ügyeljenek arra, hogy az apa és az anya elég időt tölthessen egymással. A gyerekek a házasság zsarnokaivá is válhatnak, sőt képesek azt szét is rombolni.

Legyen arra gondjuk, hogy a házaspár Istennel harmasban időzhessen. A gyerekekkel együtt végzett imádság nem helyettesítheti ezt. Álljunk házastársunkkal Isten elé és beszéljünk Vele. Nagyon fontos, hogy ennek kialakuljon a szokása. Több házaspárt ismerek, akik lefoglaltak maguknak hetente egy estét, és ekkor beszélnek meg fontos dolgaikat. Ilyenkor áttekintik életüket és megújítják odaadásukat egymásnak. Vannak olyanok, akik spontán hagyják magukat a Szentlélektől indíttatni. Ők csak arra ügyelnek, hogy havonta legalább négy beszélgetés meglegyen.

A családi szokásrend kialakítása ma a családok egyik legfontosabb feladata. Elevenítsük fel és töltsük meg élettel a régi szokásokat. Vezessünk be új ünnepeket. Legyen szokásunkká pl., hogy meglátjuk és szóvá tesszük az ap-

ró, szép dolgokat. Így alakul ki majd az öröm léggöze körülöttünk. A rossz dolgok nem érdemlik meg figyelmünket. Játsszunk egymással!

Csináljunk együtt valami jót! Lehet ez pl. a nagytakarítás. Takarítani nemcsak a fáradt kötelességteljesítés keretében lehet. Lehet ezt belső örömből fakadóan végezni: tisztává tesszük otthonunkat. A szülőkön múlik, hogy hangulatukkal a gyerekeket is magukkal ragadják. Az örömet ne csak a különleges helyzetekben keressük. A mindennapi, a szokásos legyen az örömünk tárgya. Közösen valami jót tenni, amiben mindenki részt vehet, ez a család közérzetének minőségi javulását eredményezi.

Eleven gondoskodással vegyük körül háziszentélyünket. Osszuk be a körülötte levő tennivalókat. Legyen mindenkinek valami feladata. Így marad eleven a háziszentélyünk.

Emlékezzünk vissza a régi szép élményekre! Időről időre elevenítsük fel szerelmünk első idejét. Lássuk meg, hogy Isten mi mindent megmozgatott azért, hogy minket egymáshoz vezessen. Elevenítsük fel az egymásra találás élményét. Az első vallomás és ölelés hangulatát. Nagyon fontosak a részletek is. Hogy milyen ruha volt akkor rajtad, hol voltunk, mit ettünk. Emlékezzünk vissza akkori terveinkre és elképzeléseinkre. Az otthonépítés első élményeire, első szerelmes együttléteink boldogságára. Akkor ugye elsüllyedt körülöttünk az egész világ, és csak egymásnak éltünk? Milyen csodálatos volt, hogy beszéd nélkül is megértettük egymást, hogy kitaláltuk a másik gondolatát. Aztán megszületett első gyermekünk.

De volt más is. Sötétség borult ránk. Azt hittük, hogy el kell válnunk. Lépésről lépésre, máról holnapra éltünk, és közben állandóan a kín, értetlenség, halálos kimerültség uralkodott köztünk. Bántottuk egymást és minden

megbántódtunk. Sötét és távlat nélküli volt a jövő. Csálódunk egymásban, mindenben. Aztán újra kiderült az ég. Rátaláltunk életünk, örömünk és szenvedéseink értelmére. Erősebbek és kevésbé sebezhetőek lettünk.

Gyűjtjük össze, hogy mi mindent tett Isten az életünkben. Hogyan éltük át mindezt és hogyan válaszoltunk rá. Ezek az emlékek aztán átsegítenek az újabb nehézségeken, erősítik hitünket. Írjuk meg ezekből az emlékekből családunk „Szentírását”! Később majd ezt olvasgatva egyre jobban megértjük Istent és az életünket. Úrrá lehetünk így az önmaga körül keringő, infantilis szemléletmódon, és egy érett személyiség álláspontjáról szemlélhetjük életünket.

Figyeljük csak meg gyermekeinket! Hogyan tudnak csodálkozni, ha felfedeznek valamit. Nekünk is szükségünk van arra, hogy mindig újra elcsodálkozzunk azon, hogy mi minden történt és történik velünk a házasságunkban. Akik csodálkozni tudnak együttes élményeiken, azok tudnak csodálkozni társukon is. Ilyen látásmóddal valóban lehetséges, hogy társunkban — akit már hosszú ideje ismerünk — valami újat fedezzünk fel.

Vegyünk részt mindabban, ami a család egyes tagjaival történik. Ismerek egy családot, ahol gyertyát gyújtanak, ha az egyik gyerek dolgozatot ír.

Nagyon fontos, hogy megünnepeljük a jeles napokat. Egy jó családnak mindig van oka ünnepelni: születés- és névnapok, házassági évforduló, keresztelők, Mária-ünnep... Mindig találhatunk valamit, amit meg lehet ünnepelni. Ehhez segít sok jó, régi szokás is. Az ilyen hagyomány olyan mint egy edény, amelyben az isteni és az emberi együtt van. Ezért a jó családi szokásrend biztosíték az eltömegesedés ellen. Új, magyar, keresztény családkultúra megalkotása a feladatunk. Ez rendkívül nagy cél,

mely másokat is vonzani és indíttatni fog. Legalább most váljék világossá, hogy mennyire szükségünk van a Szűzanya segítségére! Arról van szó ugyanis, hogy a kereszténységet beültessük az életünkbe, a modern ember életébe. Az, amit elrejtve otthon, a szűk családi körben végzünk, világméretű jelentőségű, akkor is, ha nem írják meg az újságok.

Közös imádság

A családi szokásrendben különösen nagy jelentősége van a házaspár, a család imarendjének.

Az első szerzetes közösségek újfajta imaformát hoztak létre, a kórusimát. Az Oltáriszentség köré gyűlve háromóránként zsoltárokat énekeltek és lelki olvasmányokat olvastak. Hasonlít ez ahhoz, ahogy a csecsemő is állandó kontaktusban él anyjával, és háromóránként szopik. Az a nagy hatás és erő, ami ezekből a szerzetes közösségekből kiáradt, ebből az Istennel való szoros kapcsolatból eredt.

Milyen imaforma felelne meg családjainknak, hogy ők is erősek legyenek, és életüket átítassa Isten? Ma erre nincs kialakult és bevált gyakorlat. Ennek a kikísérletezése a mi feladatunk.

Az imának egy új formáját hozták létre azok az apostoli közösségek, amelyek nem éltek mindig szorosan együtt. Ez volt az elmélkedő ima. Napi fél-egyórai elmélkedés bekapcsolja az embert Jézus életébe. Nála kipihenheti magát és erővel telítődhet.

Kentenich atya azt javasolta, hogy fejlesszük tovább az elmélkedést, és keressük meg a mi körülményeinknek megfelelő imaformát. A családoknak még azt is mondta, hogy nekik elsősorban a házasság szentségi kegyelmét kellene aktivizálniuk és felhasználniuk.

Számunkra tehát a megfelelő elmélkedő ima azt jelenti, hogy megfigyeljük, mi mindent tesz Isten az életünkben. Meglátjuk az események mögött Őt, és élvezzük gondviselő szeretetét.

Természetesen közben szegénynek, gyengének és bűnösnek érezzük magunkat. Ám ez nem maradhat sohasem a végső gondolatunk. Elmélkedésünk mindig azzal zárul, hogy az irgalmas Isten mégis szeret minket úgy, ahogy vagyunk. Jóllehet a saját nyomorúságunk folyamán úszunk, de ez a folyam beletorkollik Isten könyörületességének tengerébe. Mint egy szerető apa, nem hagy soká kínlódni, hanem a karjába veszi, magához öleli gyermekét.

A megfelelő imaforma kialakításánál mindenki vegye figyelembe személyes adottságait. Olyan formát kell keresni, amely örömet szerez. Ez felel meg egyéniségünknek. Imaszándékainkat tehát fogalmazzuk meg többféleképpen, és először arra törekedjünk, hogy megértsük, mi után vágyódik a szívünk.

Például imámmal:

- a hűségemet akarom kifejezni,
- a kötelességemet akarom teljesíteni,
- nálad akarok lenni, Uram,
- időt akarok szakítani számodra, Istenem,
- tudom, hogy vársz rám, tehát jövök, itt vagyok,
- erőt szeretnék nyerni, hogy hordozni tudjam családomat, megbeszélést akarok folytatni királyommal,
- biztonságban, békében ki szeretném magam pihenni Atyámnál stb.

Ha a Szűzanya nálunk lakik a háziszentélyben, akkor nagy segítséget jelent ezen a téren is. Megpróbálhatjuk, hogy naponta kettesben egy kis időt együtt töltünk a

házaszentélyben. Ez pusztán lélektanilag is nagyon hasznos, mert a házasságnak jót tesz, ha a házastársak időt ajándékoznak egymásnak. Képzeljük csak el, hogy a házaspár mindennap egy negyedórára odaül egymás mellé. Akkor is, ha sok a munkájuk, akkor is, ha beteg a gyerek, ha szomszédok akarnak jönni vagy vizsgára készülnek. Azt mondjuk hétről hétre, hogy ezt a napi negyedóránkat nem engedjük elvenni magunktól.

Lehet, hogy ott szundikálunk csak együtt a padon, talán egy értelmes gondolatot sem vagyunk képesek összehozni, mégis ezt az időt együtt töltjük. Így érezzük egymással, hogy örülünk annak, hogy van társunk, értékeljük, hogy ő értünk van most itt. Érezzük a társunkkal, hogy készek vagyunk most újra elfogadni. Ha jobban érezzük magunkat, akkor beszélgetünk a szép élményeinkről, hogy mi jót láttunk egymásban. Esetleg bocsánatot kérünk egymástól, vagy egy problémánkat igyekszünk megfejteni.

Ha mindezt a házaszentélyben tesszük, ahol átéljük azt is, hogy közben a Szűzanya ránk tekint, akkor kitágulnak lehetőségeink. Mindig vannak kízó dolgok is az életünkben, a társunkban, amit nem értünk. A házaszentélyben beszélgetünk a Szűzanyával a társunkról. Ő felnyitja a szemünket, és megmutatja, hogy hogyan működik Isten szeretete házasságunk legsötétebb, legelrejtettebb dolgaiban is. Rámutat arra, hogy Isten miért pont ilyenek teremtette a társamat, hogyan felel meg így benső vágyaimnak.

Ha életünk folyamán érettebbé akarunk válni, akkor szükségünk van egy útra, amelyen személyiségünk elmélyül. Ilyen utakat minden vallásban találhatunk. Ilyen a jóga, a szerzetesek útjai, de vannak modern módszerek is. Pl. egy rendkívüli terheket viselő modern menedzser a

nap sűrű dolgai közt egyszer csak azt mondja a titkárnőjének, hogy most pedig egy negyedóráig nem akarom, hogy zavarjanak. Lecsukja a szemét, és mindkét kezét ráteszi az íróasztalán lévő kerek kőre (mélylélektanilag a kő a személy magvának a jelképe). Így lazít és új erőt nyer. Nekünk is találnunk kell valamit, amiből erőt meríthetünk.

A háziszentélyben töltött idő alkalmas lehet arra, hogy a Szentlélek hatást gyakoroljon a lelkünkre. Égető szükségük van a családoknak a házasság szentségének megfelelő közös imaforma kialakítására, mely családonként különböző lehet.

Gondoljunk csak arra, hogy ez az erőforrása a házasság megújulásának. Az egyház és a társadalom jövőjéről van itt szó!

A családi szokásrend kiépítésénél nagyon fontos továbbá, hogy ünnepeinket kapcsolatba hozzuk az egyházzal. Vagy másképpen kifejezve, hogy az egyházi évvel együtt élünk. Ennek egyik fontos eszköze a közös vasárnapi szentmise.

Alakítsuk a vasárnapi misét, élet-szentmisévé. Erre készülni kell. Előre átgondoljuk még otthon, hogy az elmúlt héten hol vétkeztünk. Talán veszekedtünk, talán közböbök voltunk egymás öröme, bánata, aggodalma, igénye iránt, talán túl kevés időt adtunk egymásnak. Vegyük magunkra ezt a bűnösséget, vigyük el vasárnap a misére, és kérjünk ott együtt bocsánatot: Uram, irgalmazz!

Olvassuk el előre a vasárnapi olvasmányokat, és kérdezzük magunktól: Mi van belőle hatással rám? A szentmisén aztán újra figyeljünk erre a szövegre azzal a várakozással, hogy az Úr valamit mondani akar nekem. Így hallgassuk a prédikációt is és nem lesz gyümölcs nélküli a szentbeszéd. Még egy csapnivalóan rossz prédiká-

ció is hozhat gyümölcsöt a szívünkbe Isten gazdagságából, ha azt az Úr üzenete iránti érdeklődéssel hallgatjuk.

A felkészülés során fogalmazzuk meg kéréseinket is. Az egyetemes könyörgésekhez aztán mondjuk el ezeket is.

Azt is vegyük számba, hogy mi mindent kaptunk az elmúlt héten. Készüljünk fel arra, hogy a szentmise nagy hálaímájában mi is köszönetet mondjunk Istennek ajándékaiért és nagy tetteiért. Ha egy ajándékot mélyen átélünk, akkor úgy érezzük, hogy újra meg újra köszönetet kell érte mondanunk. Így mond köszönetet mindig újra az egyház a megváltásért. Ehhez hasonlóan mi is mindenért, mindig újra köszönetet mondhatunk. Ezáltal a múlt ajándékai jelenvalóvá lesznek, újra eltölt minket a megajándékozottak öröme, és átéljük Isten irántunk való szeretetét.

A szentmisében Krisztus megváltói tette újra jelenvalóvá válik közöttünk, és a szentáldozásban önmagát ajándékozta nekünk. Sohasem lehetünk közelebb egymáshoz, mint az együtt áldozásban. Mint férj és feleség, Krisztus tagjává válunk.

A békecsók azt jelenti, hogy minden újra teljesen rendben van közöttünk. A liturgia előírása szerint a pap felszólíthatja a híveket, hogy a békének egy sajátos jelét adják egymásnak. A nemzeti temperamentumtól függően ez a jel lehet egy kézszorítás, de átölelés is. Ismerünk sok családot, akik a béke jeléül a kezüket nyújtják egymásnak függetlenül attól, hogy a pap erre felszólította-e őket vagy sem.

A szentmise zárszava visszaküld bennünket a világba, a családi életbe.

A szentmisének ilyen előkészítése nem fog sikerülni azonnal az első szombaton. Ehhez egy fél évre is szükség lehet. Talán azzal a résszel kezdjük, amely a legközelebb áll hozzánk. Pl. a békecsókkal, vagy néhány aktuális kö-

nyörgéssel, a szentbeszéd üzenetének keresésével. Először csak egyvalamit válasszunk ki!

Ha a gyerekek már elég nagyok, akkor bevonhatjuk őket is az előkészületbe. De ne tévesszük szem elől, hogy a család tulajdonképpeni erőforrása a férj és a feleség közti kapcsolat és munka. Mindent azonban nem lehet duplán csinálni. El kell döntenünk, hogy mit csinálunk kettesben és mit a gyerekekkel.

Először kettesben kezdjük. Ahhoz, hogy házasságunk Isten lakóhelye és életteli szentélye legyen, megfelelő és elég számú, kettesben végzett vallásos gyakorlat kell.

A szentmisére való előkészületet kiegészíthetjük a vasárnap együttes eltervezésével is. Nagyon fontos, hogy hétről hétre vasárnaponként a család átélhesse egységét, boldogító közösségét, és a szeretetben megújulva, megerősödve kezdje az új hetet. Vegyük figyelembe ezért, hogy ki, mit szeretne csinálni. Osszuk be a terveket, hogy mindenkiére sor kerüljön. Az anya ne akarja főzéssel, mosással és az elmaradt háztartási dolgok pótlásával tölteni a vasárnapot. Nem elég az, hogy vasárnap pihenünk, vagyis nem csinálunk semmit. Igenis, a vasárnapra készülni kell! Imádkozzunk is ezért.

Egyházi ünnepek

A vasárnapi szentmisék liturgiája kapcsolatba hozza családunkat az egyházi év ünnepeköreivel. Fektessünk hangsúlyt ezekre az időszakokra, és otthon a családban is adjunk ennek hangot és teret. Vagyis éljük át az egyházzal mindig újra és mindig mélyebben Krisztus misztériumát.

Az egyházi év nem más, mint különleges jófeltételek sorozata. Jézus Krisztus teljes igazsága és élete mindig jelen van az egyházban. Ez olyan nagy világ, amit nem tudunk egyszerre megragadni. Ezért azt csináljuk, hogy

meghatározott ideig csak bizonyos nézőpontból szemléljük ezt a nagy valóságot, de ezt bele is ültetjük az életünkbe. Ez az egyházi év egy-egy időszaka. A szívünkben és a házasságunkban is állandóan jelen van a keresztyén élet teljessége. De ha az ember erre gondolva csak annyit mondogat, hogy jó életet akarok élni, akkor nem halad előbbre, nem növekszik benne a csíráként belehelyezett élet. Nem megy minden egyszerre. Ki kell emelni bizonyos nézőpontot, és hosszabb ideig egyoldalúan azt kell hangsúlyozni, anélkül persze, hogy a többi tagadnánk vagy elhanyagolnánk. Csak így fogunk növekedni a keresztyén életben.

Advent. Alakítsunk ki a családban adventi szokásokat. Legyenek pl. közös adventi imáink és énekeink. Határozzuk meg ezek időrendjét is. Fogalmazzuk meg kéréseinket a Kisjézushoz. Talán lehetne valami adventi jó-feltételünk is.

Barkácsoljunk magunknak adventi naptárt. Láttam egyszer egyet, amely gyufásdobozokból álló kis építmény volt. Mindennap kinyitottak egyet, és beletettek egy kis listát. Ezen egymáshoz intézett, aznapra szóló kérések voltak. A gyerekek pl. egyik nap azt írták az apának, hogy aznap ő mosogasson el. Ha a gyerekek még kicsik, akkor ezt kettesben is el lehet kezdeni.

Gondoljuk át jó előre együtt a karácsonyi előkészületeket is. Barátainkat is ajándékozzuk meg valamivel.

De minden adventi szokás mögött az a legfontosabb, hogy ott éljen szívünkben a hívás és a vágy: Jöjj el hozzánk, Urunk, Jézus! Isten szeretne hozzánk jönni. Ő nemcsak a tiszteletadásunkat várja, hanem velünk akar élni. Személyesen megszólít bennünket életünk eseményeiben, és mindig újra kisebb-nagyobb dolgokkal ajándékoz meg minket. De mindez csak a kezdet. Az otthonunkba, a szí-

vünkbe is be szeretne jönni. Szeretne minket még bensősegebben is megajándékozni valamivel. Adventben ez a lényeg. Feléje fordulunk és várunk rá. Beengedjük, ha kopogtat.

Tehát nem csukjuk be a szemünket és nem csinálunk úgy négy héten át, mintha Krisztus még meg sem született volna, aztán karácsonykor megállapítjuk, hogy mégis csak megszületett. Ez csak játék. Ne akarjunk mesterként módon olyan légkört teremteni, mint a Krisztus születése előtti időben, hanem arra várjunk, hogy itt és most eljön hozzánk. Hitünknek egy egészen rendkívüli nagy igazsága, hogy Isten nem valahol messze trónol, hanem idejön közel hozzánk. A gondunkat viseli mindennap, szól hozzánk, és szeretetének számtalanjelével ajándékoz meg minket. Adventben tehát az Ő jövetelére váró magatartást gyakoroljuk. Reggel, amikor felkelek, megkérdezem: „Hol fogok ma találkozni Veled? Mit készítesz ma nekem? Hol fogsz ma velem szeretetben egyesülni? Hol fogsz ma kereszt által nagyobb szeretetre hívni és tanítani?” Ennek a lelkületnek bizonyos nyugalom az előfeltétele, bizonyos összeszedett nyugalom. Összeülünk és együtt énekelünk vagy olvasunk egy adventi történetet. Olyat pl., mint amelyet Nikola Leszkov írt:

„Egy parasztember egyszer benső hangot hall. Így szól hozzá az Úr: Ma eljövök hozzád. Ez örömmel tölti el, és erősen vágyódik is rá, hogy valóban eljőjjön hozzá az Úr. Ettől kezdve külön terítéket is tesz mindig az asztalra és vár. Évek múlnak el így, de ő csak vár. Aztán egyszer megint hallja a hangot: Most már hamarosan jövök. Aztán egy viharos este megjön a bátyja, aki nagyon igazságtalan volt vele, aki tönkretette egyszer az életét. És miközben vendége belép a házba, így szól a paraszt: Felis-

merlek, Uram!” — És szívélyesen fogadja az Urat az el-lenségében.

Ez igazi adventi történet. Erre a magatartásra állítjuk be magunkat az éneken keresztül is. Itt megkaphatja helyét az Úr születése előtti időszak is. Ahogy az akkori emberekben, úgy bennünk is él a vágy a Megváltó után. A Szűzanyában nagyon erős volt ez a vágy. Még ma is nagyon erős vágyódással fordul Isten felé. A mennyországban levő élet eleven élet, ahol az Úr mindig újra megajándékozza az édesanyját. Így a Szűzanya állandó adventben él. Az adventnek fontos tartalma a bizalom, ami egy bizonyos gyermeki lelkületből fakad. Ezért az advent a gyermekek ideje is. A kicsi és nagy gyermekek mind várakozással fordulnak az ég felé, és várják az Urat. A Szűzanya is meg szeretne bennünket ajándékozni szeretetének kisebb-nagyobb jeleivel, hogy belsőleg átalakuljunk és gyümölcsöző életet élhessünk.

Karácsony. Azt ünnepeljük, hogy Isten emberré lett, mert közel akart lenni hozzánk. Összekapcsolta magát a mi emberi természetünkkel. Gyermekké lett. Ezt ünnepeljük. A háziszentélyünk a mi Betlehemünk. A házasság szentségében Isten a mi számunkra is megszületett. Gazdagság érzése tölt el bennünket. Isten közöttünk van. Ezért mi is megajándékozunk egymást. Aki nagy örömet él át, az szívesen ajándékoz meg másokat is. Karácsony az Úr jelenlétének az ünnepe.

A Szentcsaláddal együtt ünnepeljük a karácsonyt. A Szűzanyával és Szent Józseffel együtt adunk hálát a mennyei Atyának, hogy megajándékozott minket szent Fiával. A Szűzanyát pedig megkérjük, hogy mint anya és nevelő gondoskodjék arról, hogy Jézus állandóan jelen legyen és növekedjen otthonunkban.

Nagybőjt. Szívünk Isten számára nem szabad, mert nagyon függünk mindenféle dologtól. Szükségünk van tehát rá, hogy kötelékeinket, melyek akadályozzák Isten felé való haladásunkat, feloldjuk. Ennek az ideje a nagybőjt.

Isten hív minket házastársunkon át, egy váratlan feladaton át. Ilyenkor a legnagyobb akadályt az önmagunkhoz, terveinkhez, vágyainkhoz való túlzott kötődés jelenti. Szívünk felszabadításának van egy aktív és egy passzív útja.

Az aktív tisztulás azt jelenti, hogy lemondok azokról a dolgokról, amelyekhez az érzékeimmal ragaszkodom.

A nagybőjt a lemondás ideje, de nem az öncélú lemondásé. Az a cél, hogy felszabaduljak és képes legyek még jobban szeretni. Lemondok pl. több saját kívánságomról, csak hogy jobban kifejezhessem a házastársam iránti szeretetemet, és örömet szerezzek neki.

Passzív tisztulásnak mondjuk azt, amikor Isten tisztogat bennünket. Elveszi pl. a jóérzésünket. Házastársam az idegeimre megy, nem bírom megérteni, kételkedem a jóindulatában, csalódom benne stb. Hogyan válaszolok erre? Tudok-e minderre szeretettel igent mondani? Az áldozatokat felajánlom Jézusnak, és kérem, hogy áldja meg családukat.

Az is előfordul, hogy Isten megengedi, hogy mellőzve érezzük magunkat. A tiszteletadást veszi el, vagy közösen egy nehéz keresztet kapunk. Bizonyos értelemben az Istent szeretők mindig nagybőjtben élnek. A helyük egyszerűen ott van a Golgotán, ahol Krisztussal együtt, Máriával együtt a Mennyei Atyának ajándékozzák magukat. Ne az én akaratom, hanem a Tied teljesüljön.

Még a szép élményekben is megfigyelhetjük, hogy az Úr a keresztnek egy finom vonalát már ide is belerajzolta.

„Még húsvétkor sem szállok le a keresztről” — mondta ebben a vonatkozásban egyszer Kentenich atya.

A nagybőjti időben különösen is hangsúlyozzuk a kereszt jelentőségét. Először is a házastársunkhoz fordulunk: „Mindennél fontosabb vagy nekem!” Megmutatjuk, hogy ez nemcsak szólam, hanem ezért áldozatot is tudunk hozni. Egymásért hozott áldozatainkat ajánljuk fel a kegyelmi tőkébe. Kérjük meg egymást: adjunk alkalmat áldozatkészségünk gyakorlására.

A nagybőjtben szakítsunk több időt az imára is, válasszunk valami kisebb lemondást az étkezéssel kapcsolatban is, de mindennek célja a nagyobb szeretetre jutás.

Húsvét. A keresztény nép húsvét titkát alig ünnepli. A húsvét ugyanis egészen más, mint pl. a karácsony. A jászolban fekvő kised megérinti a szívünket. A feltámadt Úr alig érint meg valakit. Miért van ez így? Azért, mert a feltámadott dicsőségét a szívünkben alig észleljük. Érezzük-e már a feltámadott Üdvözítő dicsőségét a szívünkben?

Vannak ugyan húsvéti népszokások, és ilyenkor is megajándékozunk egymást, de mindennek nagyon kevés köze van a feltámadt Krisztushoz. A keresztre feszített Jézust könnyű átélni az életünkben, de át lehet-e egyáltalán valahol is élni a feltámadt Krisztust?

A házasság szentségben Krisztus jelen van. Az Ő feltámadott dicsőségét ott érezhetjük meg, ahol és amikor mélyen megnyílunk Isten felé. Ilyenkor aránylag könnyen felfedezzük Istent minden dolog mögött. A feltámadt Úr a Mennyei Atyának minden kívánságát teljesíti. Akkor vagyunk mi is húsvéti emberek, ha erősen él bennünk a kívánság, hogy mindenben teljesítsük Isten akaratát.

A húsvéthoz szorosan hozzátartozik az Istenben való öröm. Ez bizonyos fajta boldogság, mely eltölti szívün-

ket, ha Istenre gondolunk, aki a feltámadt Üdvözítőben jelen van köztünk. Végső soron ilyenkor az a vágy fűt bennünket, hogy Istenhez mindvégig hűségesek legyünk. Ebben rejlik a házasság felbonthatatlanságának titka is. Ezt nem szabad csupán terhes kötelelességként kezelnünk. Képzeljük csak el, a feltámadt Úr ott él az Atyánál, aki azt mondja neki: „Azt szeretném, ha egyszer s mindenkorra nálam maradnál!” A házasságban a társunkban Isten jön felém, és amikor házasságot kötök, az ő akaratával egyesülök. Ha a feltámadt Úr dicsőségét megtapasztaltam a szívemben, akkor él bennem a kívánság, hogy életem nagy szerelméhez mindvégig hűséges legyek. Húsvét azt jelenti az életünkben, hogy felragyog bennünk a feltámadott világossága. Ettől életünk megmagyarázhatatlanul szép és ragyogó lesz.

Május. Isten könyörületes, és ezért a nagyböjt és húsvét után május következik. A Szűzanya kézen fogja gyermekeit, és mindezt megtanítja nekik, mert egyedül olyan buták és ügyetlenek. A Szűzanyával minden olyan egyszerű. Csak szeretni kell őt, és akkor felfedezzük szívében a keresztény hit valamennyi titkát. Ezért olyan fontos hónap a május, a Szűzanya iránti szeretetnek az ideje. Mi neki adjuk májusi virágainkat, a szeretetből fakadó kis ajándékainkat, ő pedig a szívét ajándékozza nekünk.

Pünkösd. A Szentlélek eljövételének ünnepe. Egyénileg mindenkit a bérmlásra emlékeztet.

Mire gondolunk, amikor a pünkösd szót halljuk? Mi kötődik hozzá? Hogyan működik bennünk a Szentlélek?

Van olyan munka, amikor az ember kényszerűen végzi a feladatát. Van azonban olyan is, amikor szívesen, sőt szenvedélyesen dolgozunk. A szenvedély hajtóerőt ad nekünk. Ugyanígy a Szentlélek is. A Szentlélek olyan érezhető hajtóerő a szívünkben, ami Isten, az emberek, a

munka és minden fontos dolog felé indít bennünket. Akkor felnőtt egy ember, ha ez megvan benne. A felnőtt ember nem azért szereti pl. a párját, mert kötelessége, hanem mert a szeretet belülről fakad a szívében.

A Szentlélek, mint hajtóerő, sajátos lelkiületet eredményez. Kifejti tevékenységét az olyan emberben is, aki hitetlennek vallja magát. Ha egy ilyen ember tud örülni valami jó dolognak, akkor ez a Szentlélek ajándéka benne. A Szentlélek működésének gyümölcse az, ha örülni tudunk annak, hogy másoknak jól megy a soruk, hogy mások jól megértik egymást, ha örülünk a békének, ha nagylelkűek és türelmesek vagyunk mások hibáival szemben. Az is a Szentlélek működésének a gyümölcse, ha örööm van a munkámban akkor is, ha az nagyon nehéz. A Szentlélek megerősíti a személyiséget. Aki örül a munkájának, mások örömeinek és türelmes mások hibáival szemben, az erős.

A Szentlélek érzékelhető, új erőt jelent az életünkben. Ezt nem tudjuk mi magunk létrehozni, gondolkodás útján nem nyerhető el. A Szentlelket kérni kell, imádkozni kell érte. Úgy, ahogy az apostolok is összegyűltek a Szűzanya köré és együtt imádkoztak, „kilencedet” tartottak a Szentlélekért. Tegyük mi is így. Ülünk le a Szűzanya képe elé, és imádkozzunk a Szentlélekért.

Mint házaspár is megkapjuk a Szentlelket. Benne leszünk képesek örülni egymásnak, a gyerekeknek, az új lakásnak, a munkának, a barátoknak stb. A Szentlélek nagylelkűvé tesz, és így elsiklunk egymás hibái felett, nem lesz központi téma belőle, hanem a hibák ellenére is örülni tudunk egymásnak. Erre a magunk erejéből képtelenek lennénk az eredeti bűn miatt. A Szentlélek segít abban is, hogy felismerjük eredeti hivatásunkat.

A Szentlélek adományai

Sokfélék a Szentlélek adományai. Vegyük sorra őket, és kérdezzük: „Megvan ez nekünk? Kívánjuk ezt magunknak?” A mély vágy egyben Isten ígérete is.

Az öröm. Van, akiből sugárzik az öröm, és a közelében vidámak leszünk. A jókedv ragadós. Szeretnénk, hogy otthonunk az öröm háza legyen?

A szívjóság. Vannak emberek, akiknél mindjárt otthon érezzük magunkat. Velük érintkezve sebeink begyógyulnak. Szívesen vesszük, ha meglátogatnak minket, és nem félünk attól, hogy felfedezik hibáinkat. A belőlük sugárzó jóság nem nyomasztó, hanem inkább felemelő. Érzünk-e vágyat erre, szeretnénk-e megkapni a szívjóság adományát?

Az igazság felismerése. Vannak, akik egyszerűen felismerik az igazságot. Itt elsősorban nem a tudományra gondolok, hanem az emberek közti igazságra. Az ember szívesen kérdegeti őket, amikor bizonytalankodik, mert ők világosan látnak.

A tanácsadás. Az előző adományhoz gyakran kapcsolódik. Ezzel az ajándékkal felismerjük Istent a dolgok, az emberek mögött. Meglátjuk, hogy Istennek egészen különös öröme telik mindenkiben. Így aztán könnyű meglátni, hogy mi az Isten terve.

A bölcsesség. Ez nem más, mint tiszteletteljes tudás. Az ilyen ember társaságában kezdjük nagyra értékelni magunkat, és szívesen rábízuk az életünket.

Az erő. Aki erős, az a nehéz helyzeteket is türelmesen el tudja viselni. Ez gyakran összekapcsolódik a gyengeség érzésével, ugyanis itt nem emberi, hanem isteni erőről van szó. Az olyan emberek is, akik idegileg vagy lelkileg gyengék, Isten adományával képesek lesznek sok szenvedést is elviselni.

A szellemek megkülönböztetése. Ez ritka adomány, bár bizonyos mértékben mindenki részesül benne. Ezzel érzi meg az ember, hogy mi emberi, és mi isteni eredetű. Gyakran nem is válik tudatossá, csak csodálkozik, hogy megint igaza volt. Alkalom kell hozzá, hogy érzékeltetni lehessen: Ha valakinek nincs is meg, azért lehet utána vágyódni. Istennél minden lehetséges.

A szépség. Ez számítás nélküli kisugárzás, olyan, mint a rózsa szépsége. Fellelkesíti az embert. Legyünk olyanok, hogy otthonunk Isten szépségét sugározza.

A harcra való készség. Ez segít minket abban, hogy az igazságért azonnal harcra keljünk.

A nyugalom. Az ilyen ember a lelke mélyén mindig Istennél van. Az ember csak Istenben talál igazi nyugalmat.

Az apostoli buzgóság. Ez azt a szenvedélyt jelenti, amely minél több embert akar kapcsolatba hozni Istennel.

A prófétálás. Erről Szent Pál is beszélt. Arra vonatkozik, hogy meg tudjuk mondani, mit kíván valakitől Isten.

A nyelvek adománya. Az Istennel való olyan bensőséges kapcsolat jele, amely túlcsoordul, de nincs rá szó és kifejezés, amivel leírható volna.

Rendkívül gazdag világ ez, még sokat lehetne róla beszélni. Kérjük Istent, hogy mutassa meg, hogy a mi családjunknak mi az eredeti, sajátos adománya.

A közös élet nehézségei

Az otthon olyan térség, amelyet a benne lakók személyisége határoz meg és alakít. Ez közhely, mégis fontos feladat. Aki minket meglátogat az otthonunkban, a személyiségünk, lényünk, eredetiségünk benső világával kerül kapcsolatba. A családi otthonunk több mint egy szállodai apartman vagy albérleti szoba, az énünk van itt tárgyiasult formában. Különösen is áll ez az asszonyra,

akinek különös tehetsége és hivatása az otthonteremtés. Ezért nagyon fontos — legalább az első években —, hogy a fiatal pár külön lakjon a szülőktől és mindazoktól, akikkel korábban együtt éltek. Így az otthonukat valóban maguk alakíthatják, rendezhetik be, nem kell tekintettel lenniük másokra. Ha ez nem vihető keresztül, és az ifjú pár együtt lakik a szülőkkal, vagy legalább az egyik szülővel, akkor különös gondot kell fordítaniuk arra, hogy megőrizték házasságuk zártságát. Különösen annak a félnek kell következetesen és radikálisan a társa mellé állni, akinek a hozzátartozóival együtt laknak. Nem szabad azzal próbálkoznia, hogy közvetítő szerepet vállaljon a társa és szülője között, mert ez végső soron mégis megkárosítja a házasságát. Együtt lakni a házasságban annyit jelent tehát, mint elvágni a köldökzsinórt, mely a szülőkhöz vagy más gyermekkori nevelőhöz kötött. Ez nem mindig könnyű, de feltétlenül szükséges. Gyakran bensőséges viszony fűzi a fiatal férjet az anyjához. Ebben az esetben két oldalról is probléma várható. Egyrészt a férfi részéről, ha még nem eléggé önálló, és így az anyjával való megszokott kapcsolatát szeretné a házasságában is fenntartani. Másrészt nehézséget okozhat az is, ha az anya nem akarja feladni az anya szerepét, és a körülmények kényszerítő volta miatt, inkább a menyét is gyermekként akarja a saját családjába befogadni.

Ha a férfit Isten valóban házasságra hívja, akkor gondoskodni fog arról, hogy az elválás, az anya fájdalma áldássá váljék. Minden anyának kétszer kell fájdalmak közt megszülnie gyermekét. A második szülés akkor van, amikor a gyerek elhagyja anyját, és házastársával egy új lakásba költözik.

„Tiszta szívből szeretem a páromat, de hogy a cipőmből már a küszöbnél kilépjek és papucsot vegyek, az már mégiscsak sok.”

Állandóan vitatkozni kell, hogy hova tegyük a virágot, mikor takarítsunk... Az idegeimre megy a sok aprólékos-sággal.

Kentenich atya azt tanácsolta, hogy engedjünk meg a társunknak hús „bogarát”. Szerinte ha húsnál kevesebb van, akkor ez nagyon kedvező eset, és boldogok lehetünk. Tehát számoljuk össze párunk „bogarait”! Vigyázat, nem arról van szó, hogy nekem is hús bogaramnak kell lenni. Ez az összeszámolás örömet szerez, de döntést is igényel. Egészen halkán, a szívem mélyén így szólok a páromhoz: „Megengedem neked, hogy ilyen légy”. Ehhez erő kell!

Csalódás. Nagyon fontos tudni, hogy a házasságban Isten nemcsak azt akarja, hogy boldoggá tegyük egymást, hanem azt is, hogy csalódjunk egymásban. Ez azért van így, mert az a hivatásunk, hogy Istent szemtől szemben lássuk. A szívünk határtalan szeretetre és megismerésre van teremtve. Lehetséges ugyan, hogy Isten egyik képmása rövidebb-hosszabb időn át lebilincseli a szívünket. Végső soron a legtökéletesebb ember is csalódást fog okozni, mert többet keresünk benne, mint amennyit nyújtani tud. Olyan határtalan szeretetet, boldogságot, felismerést keresünk, aminek sohasem lesz vége. A házasságnak a csalódás tehát velejárója.

Van, akinél ez korábban, másoknál később következik be. Ha később jelentkezik, az nem baj. Addig is szenteljünk teljes erőnket egymásnak és a gyermekeknek. Ha korábban jelentkezik a csalódás, akkor ez Isten szeretetének jele. Ekkor arra fogunk figyelni, hogy növekedjünk az egymás iránti szeretetben. Ez a szeretet önzetlen lesz.

Nem azért szeretem most már a másikat, mert örömet szeresz, hanem mert Isten ajándékozta őt neked.

Amikor csalódunk a társunkban, akkor nagy veszélynek vagyunk kitéve, mely abban nyilvánul meg, hogy bírálni kezdjük magunkban, hogy szemrehányást teszünk neki, és egy másik, jobb partnerről kezdünk álmodozni. A társunkban való ilyen csalódás lehet normális pszichológiai fejlődés eredménye is. A szerelem első idejében a szeretetünk ugyanis önkéntelenül összekapcsolódott szenvedélyeinkkel. Azért kerestük társunk közelségét, mert boldoggá tett. Közben kivetítettük rá kívánságainkat, és aszerint ítéltük meg, hogy mennyiben felel meg elvárásainknak. Egy ilyen alapfokú szeretet rendesen két-három évnél tovább nem tartható fenn. Ekkor az lesz az érzésünk, hogy megváltozott a társunk, pedig csak a mi illúzióink foszlott szerte. Mit akar ilyenkor Isten?

Először is nem szabad megfutamodni, még gondolatban sem! Fennáll ugyanis annak a veszélye, hogy álmainkban másik partnert keresünk. Ez utóbbi egészen eszményi formában jelenik meg előttünk. Egy pap, pl. azért, mert a hibáit nem ismerjük, vagy egy másik házaspár egyik tagja, aki mindig olyan vonzónak mutatkozott... Isten azt mondja nekünk ilyenkor: „Ne futamodj meg még lélekben, álmodozásaidban sem a társadtól!” Aztán azt is mondja: „Szeretném, ha újból felé fordulnál és jobban megnéznéd, megismernéd őt!” Imádkozzunk a Szentlélekhez, adja meg nekünk, hogy meg tudjuk látni más emberek és a házastársunk nagyságát is. Számíthatunk arra, hogy a háziszentélyben velünk lakó Szűzanya közbenjár értünk. Nincs olyan kérés, amit Isten szívesebben meghallgatna, mint a szeretetért való könyörgést. A szeretet a főparancs. A szeretetért való könyörgés biztosan benne van Isten tervében.

Tehát ha csalódtunk egymásban, akkor forduljunk Istenhez, és könyörögjünk a szeretetért. Szívünkkel forduljunk oda Istenhez, és fejezzük ki, hogy végső soron egészen csak az övéi vagyunk. Mi, emberek, előbb vagy utóbb a házasságban is magányosak lehetünk. De ez a magány nem vezethet a házasságból való kimeneküléshez, hanem az Istenben átélt együttléthez kell, hogy vezessen. Istenhez fordulásunkban meglátjuk, hogy Ő a házastársunknak ajándékozott bennünket. Ha tehát Isten akaratát akarjuk teljesíteni és követni, akkor az Ő szeretetével kell a társunkhoz visszatérni. Minden igennel, amit a társamnak adok, Isten akaratával egyesülök, és áldássá válok a párom, a gyermekeim és az egész családom számára.

Megbocsátás. Isten azt mondja: „Legyél mindig kész a megbocsátásra!” Mi, emberek, mindig újra bűnössé válunk. A bűn életünk része, még akkor is, ha bensőnkben ezt nem akarjuk. Csak egy útja van annak, hogy megszabaduljunk a bűntől, és ez a megbocsátás: az, aki előtt bűnössé váltunk, azt mondja, hogy „megbocsátok neked”. A társadalomban a bűnösség körüli problémák tisztázására bíróságokat hoztak létre. A kiszabott büntetés letöltésével bűnhődik a bűnös a bűnéért. Krisztus a kereszthalálával minden büntetést magára vállalt. Ezért minden bűnünkkel Istenhez mehetünk, és Ő Krisztusra való tekintettel mindig megbocsát. Isten azt akarja, hogy egymásnak is megbocsássunk. Így tanít imádkozni Krisztus a Miatyánkban: „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”.

Hogyan kell megbocsátani? Elsőként megállapítjuk, hogy a másik valami rosszat tett ellenünk. Másodszor azt mondjuk a másiknak: Most megbocsátok neked. Ez a megbocsátás teljességgel ajándék. Ha a társunk megbocsátja a vétkünket, amit vele szemben elkövettünk, akkor

nem hivatkozhatunk a saját teljesítményeinkre. Akkor az ő könyörületességére vagyunk utalva. A megbocsátást mint a szeretet egyik megnyilvánulását éljük át. A megbocsátás ajándék, vagyis a szeretetnek egy új kezdete. Ha bocsánatot kérünk, el kell hagynunk a trónunkat, hiúságunkat.

A bocsánatkéréssel játszani is lehet. Bocsánatot kérünk, de közben azt várjuk, hogy a másik kérje a bocsánatot. Mi azonban nem játszmát akarunk, hanem újrakezdést.

Annak a házaspárnak, aki a növekvő szeretet eszménye felé halad, bizonyos tapasztalatra és gyakorlatra van szüksége a megbocsátás területén. Azt tanácsoljuk, hogy alakítsanak ki bizonyos szokásokat. Pl. ha jónak látják, imádkozzák el minden este a Miatyánkot, és tartsanak szünetet azután a kérés után, hogy „bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. E szünet alatt kérjük csendben a társunkat, hogy bocsásson meg. És ugyanígy szótlánul bocsássák meg a másiknak minden szavát, tettét vagy mulasztását. Ha gondolják, akkor a szünet végén adhatnak egymásnak valamilyen szeretet-jelet. Ha fontosabb dologról van szó, akkor a szünetben kérjük kifejezetten társuk bocsánatát.

A bocsánatkérésnél egymás vérmérsékletét is figyelembe kell venni. Bizonyos típusú emberek nagyon gyorsan reagálnak. Mások lassabban, de mélyen. Előfordulhat, hogy az egyik, aki gyorsan reagál, már bocsánatot is kér, amikor a másik még haragra sem gerjedt. Ilyen esetben jobb egy kicsit várni. A megbocsátás befejezéseként jó, ha szeretetből teszünk is valamit a társunkért.

Ha egy házaspár közösen az életszentségre törekszik, akkor nagyon fontos, hogy a megbocsátás területén szilárd szokást alakítson ki. Nem szabad hagyni, hogy csak egyszer-másszor bocsássunk meg, hanem szilárd szokást,

képességet kell kialakítani, amivel élni tudunk. Különösen fontos ez, amikor a tökéletes szeretetre való törekvés útján sok csalódást élünk át egymásban. Aki nagyobb szeretetre törekszik, az észreveszi a másik kisebb hibáit is. Ezért a megbocsátás a napi, heti gyakorlathoz kell hogy tartozzék.

A tisztelet visszaszerzése. A csalódások gyakori oka, hogy a feleség elveszti a férje iránti tiszteletét. Pedig korábban nagynak látta, csodálta, felnézett rá, és otthon érezte magát nála. Aztán az „ifjú isten” szegénynek mutatkozott, aki érzékeny a fájdalomra, ragaszkodik az igazához még akkor is, amikor nincs is igaza. Csalódást okoz. Kitér a személyes beszélgetések elől. Az az érzésünk, hogy olyan mint egy szép homlokzatú ház, de mi, asszonyok, a homlokzat mögé látunk, és látjuk, hogy az mennyire függ a testi folyamatoktól. Csalódunk a nemi életben tanúsított viselkedésében is. Néhány év házasság után az asszony már nem felnéz az urára, hanem lenézi a férjét. Meg kell tanulni újra nagynak látni. Ez nem illúzió, hanem komoly munka. De nehézség van az asszonyi szívvel is. Kicsit szeretjük a fájdalmas anya szerepét játszani. Fontos tehát, hogy ennek búcsút mondjunk, és elinduljunk a férjünk megkeresésére. Felfedezzük majd a nagy szavak mögött az elesettségét, de a készséget is, hogy tenni akar értem valamit.

Ez nem magától értetődő! Amikor néha szól egy jó szót hozzám, az is annak a jele, hogy van helyem az életben. Ez sokkal több, mint a fiatal lány álma a szerelemről. Az a látszat, hogy közömbösen él mellettem a férjem, azt is kifejezi, hogy jön velem. Egy hegymászó csoportban sem mondják egymásnak, hogy így meg úgy szeretlek, de készek bármikor teljes erővel bevetni magukat a társukért. Néha buták az asszonyok! Néhány „hülye szó” fon-

tos nekik. De az, hogy valaki kész értük élni-halni, az nem fontos. Aztán jön valaki más, aki azt mondja nekik, hogy „Hawaii gyöngé rózsája vagy”, és attól boldogok. Pedig az asszonyok akkor lesznek boldogok, ha a saját férjüket nagynak látják. Ezért imádkozni is kell, mert végső soron ez csak a Szentlélek segítségével fog sikerülni. A férjnek is lehet azért tenni valamit. Mondjanak néha valami kedveset a feleségüknek. Legalább hetente egyszer. Valami jót, ami a személyére vonatkozik. Vigyázat! A közhelyek a szerelem, a házasság halálát jelenthetik! Mondják meg, ha jó volt az étel vagy szép a ruhája. Adjának rá pénzt is. Egy asszony szépsége legalább annyiba kerülhet, mint a férj autója.

Megértés és elviselés. Megnehezítheti a házasság rendbehozását, hogy a férjek gyakran észre sem veszik, hogy a feleségük csalódott bennük. A férfiaknak ez nehéz feladat. Normális körülmények között egy férfi sem érti meg a feleségét. Ehhez valóban hosszú gyakorlat kell! Kedves férjek! Ha szól valamit a feleségük, akkor próbálják megérteni, hogy mit is akar mondani. Kérjék meg, hogy beszéljen még a dolgokról. Aztán összegezzék, amit megértettek, és kérdezzék meg: Jól értettelek? Ezt akartad mondani? — Asszonyok! Sok türelem kell hozzá, hogy férjük ezt megtanulja. Biztos, hogy ez a kísérlet nagyon közel hozza majd egymáshoz a házasfeleket. De van itt egy veszély. Ha egyszer csalódtam, akkor már ennek neki se akarok kezdeni. Már nem adok több esélyt a társamnak. Már elítéltem őt, és sötét börtönbe dugtam. Azonban gondoljuk csak meg, az sem volt reális, amikor kezdetben olyan sok szépet gondoltam felőle. És ez sem az, hogy nem adok több esélyt neki. Tegyük csak fel a kérdést magunknak: Bízunk-e benne, hogy társunk egy év alatt tovább tud fejlődni?

Minden csalódás mögött azonban ott van a minket szerető Isten. A csalódásokban a Szűzanya is tanít bennünket: „Értsd meg végre, az a hivatásod, hogy tarts ki a szeretetben akkor is, ha fáj! Engedj el mindent, ne ragaszkodj semmihez se, egyszerűen csak szeress!” — Gyakorlatilag ez úgy megy, hogy ma döntünk a szeretet mellett, de holnap megint kezdhethetjük előlről. Olyanok vagyunk ugyanis, mint a gyermekek: mindig újra felhánytorgatjuk bensőnkben a csalódásokat a társunknak. Talán sohase fogunk ettől egészen megszabadulni. De mindig újra meg újra megküzdünk azért, hogy meglássuk a csalódások értelmét, a felhívást a nagyobb szeretetre, hogy elképzelésünkben, vágyainkban önzetlenebbekké váljunk. Az a mi beteljesedésünk, hogy a szeretetben Jézushoz hasonlóan elveszítjük magunkat. De a kereszt kereszt marad életünk végéig. Azért öröm is van abban, hogy elajándékozhatja magát az ember, akárcsak a munkában vagy az emberi kapcsolatokban.

A csalódásnak is van értelme. A csalódás Isten nevelésének az eszköze. Életünkben már egy egész sor csalódás ért bennünket. Csalódtunk magunkban, a társunkban, a párkapcsolatunkban. Ez nagyon befolyásolja érzelmeinket. Talán már észre se vesszük azt a nagy dolgot, ami összeköt minket a házasságban. Pedig gondoljunk csak bele, hogy mi mindent tettünk már egymásért!

Az évek során megtanultuk elviselni egymást. Az elviselés a szeretet nagyobb cselekedeteihez tartozik. Elviselni annyit jelent, mint elfogadni a másikat olyannak, amilyen. Akkor is, ha ez nem megy könnyen. Elfogadom, és nem akarom megváltoztatni. Azt is feltételezhetem, hogy a társam is elfogad engem. Ha nem viselne el, akkor már rég elhagyott volna.

Érezzük ezt, hogy a társunk elfogad bennünket olyan-
nak, amilyenek vagyunk? Vagy arra kell állandóan gon-
dolni, hogy nem felelünk meg neki? Hogy nem vagyok
elég jószágos, türelmes? Számolnunk kell azzal, hogy a
mély érzésű emberek gyakran alábecsülik magukat. Így
mi is gyakran leértékeljük párkapcsolatunkat. Mindannyi-
unk szívében nagylelkűség lakik a párjával szemben. Mi-
ért nem hisszük el, hogy a társunk is nagylelkű velünk
szemben?

Mégis van itt egy probléma. Ha megnedvesítem az uj-
jamat és odanyomom a tapétához, akkor mindenki megrö-
könyödik. Pedig nincs semmi baj, mert a folt megszárad
és eltűnik. Vannak dolgok, amelyek megzavarják a képet,
de amelyek egyáltalán nem fontosak. Így van ez a párkap-
csolatban is. Vannak lényegtelen dolgok, melyek állandó
beszédtémák. Ha valaki azt mondja nekem, hogy a tied
vagyok, veled tartok egész életünkön át, elvisellek min-
den hibáddal együtt, akkor ez a folt a falon nem számít
semmit. Gondoljunk csak most ezekre a foltokra a falon,
amelyek a házasságunkban vannak. De jusson eszünkbe,
hogy létezik valami ennél sokkal nagyobb is: az egymás
iránti szeretetünk. Van egy társam, aki egészen az enyém,
és én is neki adtam magamat. A nők különösen sokat tud-
nak szenvedni a falon levő ilyen foltoktól. Imádkozzunk a
Szűzanyához, hogy ne tartsuk magunkat olyan fontosnak!
Ha arra vágyunk, hogy megváltozzék a kapcsolatunk, ak-
kor értékeljük nagyra a társunkat. Ha valakit nagyra tar-
tunk, akkor az annak nem tud ellenállni. A jó irányban
fog megváltozni. Bírálattal ez nem megy. Csak nagyon
kevés, igazán érett embernek sikerül bírálat nyomán jó
irányban megváltozni, a kritikát elfogadni. Jobb, ha ehe-
lyett inkább énekelünk vagy sétálunk egyet. De egymást
bírálni teljesen felesleges. Ha azt akarom, hogy a társam

megváltozzék, akkor a jót kell benne keresnem és megtalálnom. Boldoggá kell tennem, és akkor majd én is boldog leszek.

Különböző lelki alkatok. Nagyon megnehezíti a megértést és egymás elviselését, ha különböző lelki alkatok kötődtek össze a házasságban. Sok fájdalom és csalódás forrása, ha olyasmit várunk a másiktól, amit az képtelen megtenni. Vannak olyan lelki alkatú emberek — demizsonhoz hasonlítanám —, akiknek nagy belső képességük van a szeretetre. Ezek érzékenyek, elmélyültek, de úgy érzik, hogy érzéseiket nem képesek kinyilvánítani. Nehezen fejezik ki magukat, lassúak, kisebbségi érzéssel küzdenek. Mások meg ennek az ellentétei. Olyanok, mint egy tál. Minden azonnal felborzolja őket, és élénken reagálnak, melynek az a veszélye, hogy könnyen felületesekké válnak. Ugyanakkor viszont lebilincselően nyíltak, őszinték. Nem őriznek magukban sérelmeket. Könnyen létesítenek kapcsolatot, és nagy a beleérző képességük.

Egyes lelki alkatok nagyon sebezhetőek, ezért páncélt hordanak. Intelligens beszédmód mögé bújnak, és nagyon félnek, hogy valaki azt mondja nekik: szeretlek. A mi világunk nagyon kegyetlen. Nem szabad gyengének mutatkozni, mert gyengeségünket kihasználják. Keménynek kell lenni! Különösen, ha az ember fiatal és gyenge, nagyon sok erő kell, hogy a támadást mosolyogva fogadjuk. Erre való a páncél. Férfiaknál gyakran a munkájuk jelenti ezt, ők a fontos szakemberek.

Bűnösség és megbocsátás

Korunkban van egy tévhit, amely rendkívül veszélyes, mert senki sem figyel fel rá, jóllehet halálos mind az emberi, mind az isteni élet számára. Ez a tévtanítás így hangzik: tulajdonképpen nem lehetnek hibáink! Azért ha-

lálós ez, mert a gyakorlatban ténylegesen hibázunk. Megsértjük az elveket és bűnösökké válunk. A bűnösség pedig egyre nő, és vele együtt a belőle származó félelem is. Végül az ember már nem tudja magát elfogadni. Komplexusok, gátlások, belső ellentmondások támadnak benne. A házastársának is vannak hibái, ő is vétkessé válik, ami egyre csak nő, míg végül szétrombolja a közösséget. Hasonlóképpen nő a bűnösségünk Istennel szemben is. Aztán az emberiség egyszer csak kinyilvánítja, hogy Isten nincs is, mert nem tudja elviselni már bűnös mivoltát. Abban a tanítási rendszerben, amely tagadja Istent, az embernek nem lehetnek hibái. De az igazság nem ez. A bűn és a gyengeség hozzátartozik az ember életéhez. Számunkra, keresztények számára ez alkalom arra, hogy Istent megtaláljuk. Isten ugyanis a mi Atyánk, aki megbocsát. A mi korunkban nincs helye a gyengeségnek. Aki bűnt követ el, azt a diktatórikus rendszerekben keményen megbüntetik, a szabad világban pedig megvetik.

A személyes életben sem tudunk mit kezdeni a bűnösséggel. Hosszú időn keresztül úgy mondták, hogy az a fontos, hogy az embernek mindig jó legyen a lelkiismerete. A jó lelkiismeret a polgári gondolkodás jellegzetessége. Kevés olyan embert ismerünk, aki nyilvánosan elismeri hibáját. Mindannyian jó színben akarunk feltűnni. Senki sem gondol arra, hogy a bűnt meg lehet bocsátani. Ez vallási probléma is. Ugyanis aki nem bűnös, annak nincs szüksége a megváltásra sem. Van Dosztojevszkij egyik regényében egy jó fiú, aki mégis mindenkitől bocsánatot kér. Édesanyja oktatja, hogy nem kell ezt tenned, hiszen jó fiú vagy. A fiú így válaszol: „Hagyjon anyám, mert ha mindenki előtt elismerem bűnösségemet, akkor mindenki megbocsát, és ez maga a paradicsom.” Nekünk keresztényeknek Isten irgalmassága a paradicsom.

Isten nem a kicsiségünk ellenére szeret minket, hanem éppen azért viseli a gondunkat olyan nagy szeretettel, mert kicsik, gyengék vagyunk és rászorulunk. Isten maga a szeretet, és a szeretet mindig ajándékozni akar. Képzeljük csak el, hogy mi lenne, ha gyermekünk egyszer csak kijelentené, hogy már elég volt, többet nincs szüksége szülői szeretetünkre. Így van Isten is azzal az emberrel, aki mindent mindig jól csinál, aki mindig igaz és korrekt, aki nem tud egy hibát se megbocsátani magának. Az ilyen embert nem tudja Isten megajándékozni a szeretetével, mert az mindent saját maga akar megoldani, és nem vár semmit Istentől. Sajnos, ez a modern ember helyzete. Ha megfigyeljük a nagy társadalmi rendszereket, akkor láthatjuk, hogy ez a gondolkodásmód intézményesítve van. Pl. ha egy politikus, egy miniszter hibázik, akkor Nyugaton a sajtó azonnal a lemondását követeli. A farizeusok népévé váltunk. Az evangéliumokban sok szó esik a farizeusokról, de nem jó értelemben. Pedig nagyon törekvő emberek voltak. Sok száz törvényt szigorúan megtartottak, és valóban minden erejükkel Istennek akartak szolgálni. Jézus mégis sokszor bírálta őket, és nem volt velük egyetértésben. Ezt a „farizeus problémát” az evangélium részletesen tárgyalja, mert az emberi életnek, valójában az Istennel való életnek egyik központi kérdése. Ez nemcsak a történelmi múltban volt így, hanem a jelenben is. A farizeus az az ember, aki mindent jól akar csinálni, és azt gondolja, hogy ez egyedül rajta múlik. Nincs helye életében a könyörületességnek, csak a teljesítményeknek. Most az erkölcsi teljesítményekre gondolunk elsősorban. Találunk az evangéliumban egy szembeállítást, ami mindig újra megdöbönt minket. A farizeus és a szegény vámos a templomban. A vámosok rossz emberek voltak. Az idegen, római hatalom védelme alatt ön-

kényes adóketésekkel megrabolták saját honfitársaikat. A templomban ott látunk tehát egy igyekvő farizeust és egy ilyen vámost. A farizeus örömmel mondja, hogy mi minden jó dolgot vitt végbe, az adószedő csak ennyit mond: „Légy irgalmas hozzám, bűnőshöz.” Jézus akkor így szólt: „A vámos távozott megigazultan.” Ez forradalom! Hiszen pont ez a megigazulás volt a farizeusok törekvésének a célja. A példabeszéd tanítása szerint a megigazulás egyedül Isten könyörületességéből fakad. Ugyanez a tanítás szerepel a tékozló fiúról szóló példabeszédben is. Vagyis az, hogy Isten könyörületes.

A bűnösség nem alkalomszerűen fordul elő az életünkben, hanem állandóan. Természetünk ugyanis beteg az áteredő bűn miatt. Minél világosabb a hit fénye, annál jobban látjuk és átéljük gyengeségeinket. Mit kezdünk velük? Mire jó az elesettség-élmény? Az az értelme, hogy megtapasztaljuk Isten könyörületességét. Odavihetjük minden kudarcunkat az irgalmas Mennyei Atyához és Ő mindent megbocsát, és mindent rendbe hoz. A házasságban, a családi életben ez nagyon fontos. Akinek érzékeny a lelkiismerete, annak mindig olyan érzése van, hogy hibázott a párjával szemben. Ilyen érzése van a gyengeségek miatt is, nemcsak a szándékos szeretetlenségek miatt. Hiába tudjuk, hogy az erősebbnek, türelmesebbnek, elnézőbbnek kellene lenni, mégis olyanok vagyunk, mint a gyerekek. Az áteredő bűn nyilvánul meg ezekben a gyengeségekben, és ez okozza mindig újra a rossz lelkiismeretet. Különösen az érzékeny lelkű emberek szenvednek ettől sokat. A szexualitásban is fellép az eredeti bűn. Jóllehet tudjuk, hogy ez is Isten akarata, mégis gyakran rossz a lelkiismeretünk, mert a természet és a szeretet közé beékelődik az eredeti bűn.

A házasság szövetségében jelen van Isten is. Ő a harmadik e szövetségben. Őrá támaszkodva tudjuk eskünket megtartani. Félre a büszkeséggel! Éppen a gyengeségeink által van lehetősége Istennek, hogy belépjen az életünkbe, és irgalmas szeretetével megajándékozzon bennünket.

Kentenich atya nagyon erősen hangsúlyozza az Istennel szembeni gyermeki kapcsolat jelentőségét. Az emberek előtt a felelősségvállalás miatt nem lehetünk gyermekek. Ez alól a házastársunk kivétel. Mi ketten egymás előtt kölcsönösen gyermeknek mutatkozhatunk. Ez nem játék, hanem nagy teljesítmény, hogy a gyengeségeket felismerjük, elismerjük és megvalljuk egymásnak és Istennek, aki megbocsát, és akiben mi is meg tudunk egymásnak bocsátani.

Ha a bűnöket nem valljuk meg, hanem elfojtjuk, vagyis a tudatalattiba kényszerítjük, akkor bizonyos keménység és idegesség lesz úrrá rajtunk. Kompenzációs igény lép fel, amely más utakon keres kielégülést. A mélylélektan sokat tudna erről beszélni.

A mi utunk a bűnösség elismerése, mely nagyon fontos a családi életben. Nagyon fontos a gyengéssel való bánásmód megtanulása. Ha a Szűzanyával szeretetszövetséget kötünk, akkor gyengeségünket az ő hatalmához kapcsoljuk. „Odaadjuk neki gyengeségeinket, ő meg gondot visel ránk. Újra megtanuljuk nála, hogy gyermekek vagyunk. Én minden problémát a gyermekséggel oldok meg” — szokta mondani Kentenich atya. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy nem kell mindent megtenni és megpróbálni, de végül is a gyengeség-élménnyel a Szűzanyához megyünk. Ő magához ölel bennünket. Gyengeségeinkkel együtt odavisz az Atyához, aki megbocsát nekünk és megadja újra a gyermekség lelkét, mellyel Őt atyánknak szólítjuk.

Tanuljunk meg megbocsátani egymásnak nemcsak a rosszselekedetek esetén, hanem bocsássuk meg az alkati hibákat is. Irgalmas lelkülettel forduljunk egymás felé. Mondjuk a párunknak: nem baj, hogy ilyen vagy, ettől még szeretlek! Akkor is szeretlek, ha fájdalmat okozol. Ne féljünk tőle, ez nem akadályozza a szeretetet és az életszentségre való törekvést.

A megbocsátás az emberi együttélés alapvető dolga, mely vonatkozik a munkatársakkal való együttműködésre is. Ha a kollégám rendetlen volt, ezt szóvá teszem, de utána rendben köztünk minden. Kibékülök vele. Vigyáznunk kell azonban, hogy ne gyengéségnek fogják fel! A kibékülés fontos dolog, és vonatkozik a népek közötti kapcsolatra is. Senkit sem szabad leértékelni. Isten kiválaszt családokat, hogy rajtuk keresztül utat mutasson és megoldást adjon más családoknak is. Ezért a többiek problémáit is behelyezi az életükbe. Ez nem új dolog. Pl. Assisi Szent Ferenc a saját életében megoldotta a korabeli egyház nagy problémáját. Ő olyan világba született, amely gazdag volt. Az egyház is gazdag volt, és ezért nem tudta már a feladatát betölteni. A püspökök hercegek voltak, és nagy társasági életet éltek. A kolostorok is igen gazdagok voltak. De sok volt ugyanakkor a nincstelen szegény is, akikkel nem törődött senki. Assisi Szent Ferenc átérezte ezt a problémát. Mindent eltolt magától, mindenről lemondott és a szegények életét élte. Lemondott mindenről és szeretett. Ez volt az ő megoldása. Szerette Istent, szerette a megfeszített Krisztust és szerette embertársait. Ha valaki mindenről lemond, akkor a teremtést új megvilágításban látja. Akkor mindenütt testvérekre talál: a növényekben, állatokban, tűzben, vízben, sőt még a halálban is. A gazdag ember nem látja a dolgokban a testvérét. A szegény Ferenc testvér a szívében volt gazdag.

Így oldhatja meg valaki a saját életében korának problémáit. Ehhez hasonlóan nekünk is az a hivatásunk, hogy a mi családi életünkben megoldjuk korunk házasságainak problémáit. Ennek útja az, hogy bizalommal fogadjuk a másik szeretetét, és szeretettel viszonzozzuk. Megbocsátunk és szeretünk akkor is, ha fáj. Az emberi kapcsolatoknak egy új módjáról van itt szó. Ez a megbocsátás és az irgalom útja. Jó jel tehát, ha van megbocsátanivalónk egymásnak. Ha nincs, az nagy baj! Ahhoz, hogy megtanuljunk egymásnak megbocsátani, időre van szükségünk. Ha egy év alatt ez sikerül, akkor nagyon elégedettek lehetünk magunkkal. Nem az a fontos tehát, hogy új gondolataink legyenek, hanem hogy utat találjunk, amelyen megkísérelhetjük problémáink megoldását. A kereszténység az élet alakításának útja.

A szeretet próbatételei és növekedése

Jézus azt mondja, hogy add nekem a szenvedésedet! Gyakorlatilag így az életünk sebei szeretetté válnak, úgy, mint Jézuséi. Az a fontos, hogy meglássuk: a nehézségek felhívások a nagyobb szeretetre. A szenvedés életünk kínzó rejtélye. A látásunk homályos. Mégis sok minden felismerhető. Már sokféle nehézségről megláttuk, hogy azok Isten ajándékai, melyek a nagyobb szeretetre és Hozzá közelebb vezetnek bennünket. Ezekből következik most egy csokorral:

Saját eredetiségünk felfedezése és kimunkálása. A társadalom, amelyben élünk, akarva-akaratlan ránk nyomja bélyegét. Magatartásunkban a többiekről veszünk mintát. Pedig ez a társadalom nem tiszteli a házastársi hűséget, leértékeli a gyermekáldást elsorvasztja személyiségünket, szétzilálja családjainkat, tönkreteszi idegeinket. Válságba jutott a természetes szeretet és vele együtt az Is-

ten-szeretetet is. Sok gondunknak ez a forrása. Vegyük észre azonban, hogy ezek szorítanak rá minket, hogy függetlenítsük magunkat, hogy saját egyéniségünk szerint éljünk. Ne keseredjünk tehát, hanem a Szűzanya segítségével dolgozzunk egy önálló szellemileg zárt otthon kiépítésén. „Ha Isten megérint, akkor önmagammá válok.” Társam önmagában hordozza és számomra tartogatja az igazság hiányzó felét. Sok nehézség forrása a családokban a férfi és a nő különböző természete. Az ember bűnös önzésében csak maga körül forog. Társában is csak önmagát keresi. Ezért szükségszerűen csalódik. Ezért hagyjuk el önmagunkat, kivetített vágyainkat, és nézzük Isten szemével a társunkat. Fedezzük fel benne azt a nagyszabású eszményt amit Isten nekünk készített. Nézzük társunkat úgy, mint „üdvösségünk eszközét”, aki önzetlenségre tanít, és akivel együtt csodálatosan nagy hivatásunk van.

A lét veszélyeztetettségével szemben társam szeretete nyújt oltalmat. Állandó veszélyek közepette élünk. A háború, az infláció, különféle régi és újabb betegségek leselkednek ránk. Velük szemben nem ad biztonságot semmiféle biztosítás. Isten azonban adott egy ellensúlyt, egy biztos menedéket: a társunk szívét. Ha nála otthonra találunk, ha őt szívünkbe fogadjuk, akkor biztonságban vagyunk. „Az egész világon nincs szebb hely, mint egy nemes, Istent bensőségesen szerető ember szíve” (P. Kentenich). A személyes kapcsolatok teszik gazdaggá az embert, ezeket kell minél szorosabbá fűzni. Gyengeségünkben az ad erőt, ha érezzük, hogy szeretteinknek szükségük van ránk.

A jövő társadalmának „új emberét” nem könnyű magunkban létrehozni. A világnak égetően nagy szüksége van rá, bár kibontakozását nagyon megnehezíti. A család az egyedüli hely, ahol szeretetünk és személyiségünk

alapvetően kialakul. Olyan embert kell nevelnünk magunkból és gyermekeinkből, aki képes megőrizni személyiségét és szeretőképességét ebben a mai szuggesztív tömegtársadalomban. Aki ma „korszerűen” akar élni, aki az „új emberért” dolgozik, az fokozottan érzi a világnak és természetének visszahúzó hatását, a fáradtságot, az időhiányt, a kétségbeesés és a reménytelenség kísérlését. Elégedetlenség és türelmetlenség kíséri magával és a párjával szemben, elit-tudat és lekicsinylés a többiekkel szemben. Lássuk meg ezekben is a Szűzanya hívását. Valóban világító és melegítő tűzzé kell válnunk. „Ne higgyük, hogy a mai komoly és nagy korban valami rendkívüli dolog az, ha a magunkkal szemben támasztott követelményeket a korábbi generációkénál magasabbra, sőt a legmagasabbra fokozzuk. A Szűzanya az önmegszentelést követeli tőlünk” (P. Kentenich).

A nehézségek ösztönözzenek arra, hogy erőfeszítéseinket a maximumra fokozzuk! Az egyéni eredetiség munkálásában, a házastársi lelki egység létrehozásában vagy az „új emberért” folytatott erőfeszítésekben nehézségeink lesznek, amelyek elveszik a kedvünket, lendületünket. Könnyen elkeseredik az ember és kísértésbe jön, hogy feladja terveit. Pedig ezeknek a nehézségeknek az a feladatuk, hogy megszilárdítsák elhatározásunkat és teljesebb odaadással forduljunk feléjük. Mielőtt a Szűzanya segítene, be kell bizonyítanunk szeretetünket és szándékunk komolyságát.

Isten a maga számára teremtett bennünket. A szívünk határtalan szeretetre és megismerésre van alkotva, mert arra vagyunk hivatva, hogy Istent szemtől szemben lássuk. Lehetséges, hogy valaki hosszabb időn át is lebilincsel minket, de végső soron a legtökéletesebb ember is csalódást fog okozni nekünk, mert többet keresünk benne,

mint amit ő nyújtani tud. Házasságunknak a csalódás tehát a velejárója. Lássuk meg ilyenkor Isten hívását, és a háziszentélyben panaszkodjuk ki magunkat, adjuk oda terhünket a Szűzanyának, és kérjük az ő segítségét. A Szűzanya szívébe fogad minket gondjainkkal együtt. Ezután próbáljunk társunkhoz Isten szemével közeledni. Ne futamodjunk meg tőle még gondolatban sem. Fogadjuk el, hogy Isten a társunknak ajándékozott minket. Azt akarja, hogy szeressem őt úgy, ahogy Ő szereti, hogy áldássá váljak családom számára.

A mi utunk a bűnösség elismerésén át vezet. Ha az eszményeinkre tekintünk, és azokért komolyan küzdünk, akkor hamar meggyőződünk a saját kicsiségünkről. Erőt vesz rajtunk és állandóan kísér bennünket a bűn és gyengeség érzése. Ez természetesen hozzátartozik az életünkhöz, és számunkra alkalom lehet arra, hogy Istent megtaláljuk. Nem könnyű dolog ez. A mai társadalomban nincs helye a gyengének és a bűnösnek. A személyes életben sem tudunk mit kezdeni a bűnnel. Igyekszünk, amíg csak lehet, jó színben feltűnni, és bebizonyítani, hogy más a hibás. Kevesen gondolnak arra, hogy a bűnt meg lehet bocsátani. Ezért aztán a farizeusok népévé lettünk. Pedig a megigazulás csak Isten könyörületességéből fakad. A bűnösség, elesettség átélésének az az értelme, hogy utána megtapasztaljuk Isten könyörületességét. Isten nem a kicsiségünk ellenére, hanem éppen azért szeret minket. Ő maga a szeretet, aki ajándékozni akar. Nagyon fontos, hogy a házasságban ne féljünk egymásnak bevallani gyengeségeinket, rossz gondolatainkat, a bennünk tomboló démonokat. Házasszövetségünkben jelen van Krisztus. Fogadjuk az ilyen vallomásokat az Ő könyörületességével. Ne legyünk büszkék, és ne ítéljük el egymást. A mi

dolgunk Isten könyörületességének és ajándékozó, gyógyító szeretetének a közvetítése egymás számára.

Mit várok a házasságotól?

Tegyük fel magunknak a kérdést: Mit várunk az ételtől? Mint házaspár mit kívánunk magunknak a kapcsolatunk számára? Nagyon fontos, hogy tudjunk erre válaszolni, hogy legyenek kívánságaink. A mesékben gyakori fordulat, hogy jön egy tündér, vagy egy törpe, vagy más jó szellem, aki teljesíti három kívánságunkat. Mit kívánánk, ha minket kérdezne? Ne azt kívánjuk, hogy változzon meg a másik! Valamit közösen, valami jót! Vigyázzunk, nehogy úgy folytatódjék a mese, hogy akkor az egyik házastárs valami banálisat kíván: szeretne enni egy sült kolbászt. Erre a párja méregbe jön, és azt kívánja, hogy nőjön a kolbász a másik orrára. Harmadiknak aztán nem marad más hátra: azt kell kívánni, hogy jöjjön le a kolbász. Szent Pál is beszélt erről: „Nem tudjuk, hogy mit kellene kérnünk”. De aztán így folytatta: „A Szentlélek azonban közbenjár értünk kimondhatatlan sóhajtásokkal”. Ha tehát vágyódás él bennünk a házasságunkra vonatkozóan, akkor ez a Szentlélekkel van kapcsolatban. Mert Isten egymásnak gondolt ki bennünket. A házaspár egysége Isten műve. Gondolkozzunk el gyakran ezen! Álmodozunk egy kicsit a jövőről. Kentenich atya szokta mondani: „A vágyódásunk nagysága egyúttal beteljesedésünk mértéke is”. Ez lélektanilag is igaz: az tud csak növekedni, akiben vágy él.

Néha nem értjük meg egymás vágyait. Pl. nem tudom megérteni, hogy miért örül a férjem annyira egy kihorgászott hálnak. Mégis azt mondom neki: „Szeretlek, és hiszem, hogy jók a tetteid”. Amikor így beszélek, akkor bizonyos fény gyullad ki a megértésemben. De a tisztán lé-

lektani utat mégiscsak nagyon gyengének kell tartanunk. Ha arra gondolunk, hogy Isten él a másokban, akkor ez a „hiszek benned” sokkal erőteljesebb. Mindenesetre egyet semmiképp se tegyünk! Ha valamit nem értünk a másokban, azt azért ne értékeljük le. Ne mondjuk azt, hogy „Te, meg a hülye halaid”. Ilyenkor elzárkózunk a megértés elől.

Ha úgy érezzük, hogy már érett a társunk, akkor mondjuk meg neki! Ez jólesik, valamint az is, ha érezheti, hogy hiszünk benne. Most gondoljunk arra a területre, ahol minden igyekezet ellenére sem sikerül egymást megértenünk. Amikor a medve mondja a liliumnak: „hiszek benned”, és a lilium mondja a medvének: „hiszek benned”, azt érezni lehet és ez jólesik. Számunkra, hívő emberek számára még a maradék értetlenségnek is megvan a maga értelme. Az a cél, hogy együtt megtaláljuk Istent, aki hordoz és éltet bennünket. Ez a hit tehát nem olyasvalami, mint a jó élet egy tartozéka, hanem éppen az, ami ezt a jó életet lehetővé teszi.

Beszéljünk arról is, hogy milyen lehetőségek állnak közös vágyaink előtt. Vágyunk arra, hogy valami dolgot együtt érzünk el. Valami közös, nagy célt, amiért érdemes élni. Ahogy a pápa mondta a fiataloknak: „Alakítsátok a házasságokat Krisztus szeretetének kisugárzó központjává!” Valóban lehetséges, hogy Isten egy házaspár által valami egészen nagy dolgot ad az emberiségnek.

Vágyódunk arra, is hogy otthonra találjunk egymásnál. Egyszerűen csak otthon lenni. Nemcsak a lakásra gondolunk — bár az is fontos —, hanem arra a lelki kapcsolatra, amelyben egyszerűen elengedhetjük magunkat, és amely mégis fenntart.

Vágyódunk az egység után. Sokat beszélünk erről, mivel ez mélyen az ember szívében gyökerezik. Az egy-

ség valóban létezik. Összhangban vagyunk egymással és harmónia jön létre, melyben megmarad mindegyikünk sajátos egyénisége. Ezt érezni is lehet, és ez jólesik. A mennyben valamikor ez minden emberrel így lesz. Azt az összhangot el sem tudjuk képzelni. Természetesen ott is lesznek különbségek, de mégis az egész harmóniában lesz. Vágyódunk arra, hogy kettőnkből egy kicsit már most létrejöjjön ez a mennyország. Ez jogos is, hiszen nemcsak úgy imádkozhatunk, hogy „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...”, hanem úgy is, hogy „Mi Atyánk, ki itt vagy velünk a házasságunkban...” Vagyis a házasságunk egy darab mennyország. Ha ezt nem lehet érezni, akkor nem ér az egész semmit. Boldogító szavak után is vágyódunk. Vannak emberek, akik úgy tudnak beszélni, hogy jólesik hallgatni. Az ilyenek köré gyűlnek az emberek. Nagyon fontos, hogy kimondjuk ezeket a szavakat. Nem elég az, hogy ott állnak egy könyv lapjain. Ha így beszélgetünk egymással, az jót tesz nekünk. Az egyik szava növeli a másik jóérzését, vagyis jobban érzi a beszélgetés után magát.

Talán vágyunk arra is, hogy minderre ne legyen szükségünk. Létezik olyan együttlét, amikor már semmire sincs szükségünk. Sem a filozófiára, sem a lélektanra, de még a szép és nagy gondolatokra sem. Egyszerűen csak együtt vagyunk, és ott van köztünk az a boldogító érzés és tudat, hogy készek vagyunk egymásért meg is halni. De nemcsak meghalni, hanem még azt is megengedem, hogy a társam odaégesse a krumplit. Sőt létezik olyan egység is, hogy még az sem zavarja meg a szeretetet, ha a másik piszkos cipővel jön be, és nyomokat hagy maga után a padlószőnyegen és a lelkemben. Ez olyan nagylelkű, erős egység, mely a megterhelésekre is csak mosollyal válaszol. Azok a házaspárok, akik közt ilyen erős az egység,

nagyon teherbírók a gyereknevelésben és barátaik számára is. Egymás iránt tanúsított gyengédségük megóvja őket attól, hogy a természetesen vállalt sok közös erőfeszítés eldurvítsa a lelküket.

Mit kívánunk még magunknak? Időt egymás számára. Mindig van időnk arra, amire akarjuk, hogy legyen. Ez döntés kérdése. Olyan nincs, hogy nincs időnk egymás számára. Tehát erőt kell kívánnunk, hogy tudjunk egymás számára időt szakítani. Hetente egy estét, esetleg egy fél napot is. Egy fiatal pár mesélte: „Ha egyedül vagyunk, akkor nálunk az első két órában nem történik semmi. Erre a két órára mint bemelegítésre van szükségünk. Csak azután tudunk beszélgetni. Ezért kell nekünk mindig egy fél nap a magunk számára. Ez a házaspár nagyon aktív és segítőkész. Szinte az egész falu odajár hozzájuk. Egyik a motorját akarja megjavíttatni, a másik a betegét gyógyíttatni, ápoltatni. De az egész falu tudja, hogy szombat délután nem lehet hozzájuk menni, mert akkor csak egymással akarnak beszélgetni. Ha valaki nem tud nemet mondani, az nagy baj. Enélkül nem jut előbbre. Végző soron azonban a Szentlélek kegyelme kell hozzá, hogy időt szakítsunk egymásra, hogy tudjunk közös dolgainkról mélyen elbeszélgetni. Ha azon gondolkodunk, hogy mi teszi széppé a házasságot, a családi életet, akkor tapasztalatainkat két csoportra oszthatjuk. Egyrészt vannak pozitív tapasztalataink arról, hogy házasságunk, családunk élete szép, másrészt vannak negatív tapasztalataink is, amelyek nyomán vágyak ébrednek bennünk, és ezek a vágyak kifejezésre juttatják éppen azt, ami széppé teszi a házasságot.

Miközben erről beszélgetünk, hallgatólagosan feltételezzük, hogy meg tudjuk ítélni, mi teszi széppé az életet. Ez nem magától értetődő! Egy alkoholista pl. nem tudja megítélni. Szerinte a bor, a sör vagy a konyak teszi bol-

doggá az embert. Vagyis az alkoholista csak magára gondol. Csak ha meg tudunk szabadulni a magunk fogságából, ha tudjuk önzetlenül a jót keresni, akkor leszünk képesek elbírálni azt, hogy mi teszi széppé a házasságot.

Néhány válasz:

Az tett boldoggá, amikor észrevettem, hogy mindketten ugyanazt gondoltuk és éreztük.

Azt hiszem, egyszerűen a másik boldogsága. A feladatok, amiket együtt tudtunk elvégezni.

A gyerekeknek örülünk együtt a legtöbbet. Még az is szép, ha bosszankodni kell miattuk.

Annak az átélése, hogy a házastársam személyében egy olyan kincset tartok a kezemben, amire egyrészt teljesen méltatlan vagyok, nem is értek hozzá, de amit semmiképpen sem szeretnék elveszíteni vagy elrontani.

Az együttlét bármely formája.

Az összetartozás élménye. Olyan csorba az ember egyedül, és a kiegyezés élménye oly szép.

Feltettünk egy kérdést, és meghallgattuk mindenkinek a válaszát. Gazdagabbak lettünk tőle. Nem rontottuk el a beszélgetést azzal, hogy rögtön az első megállapítással vitába szálltunk. Tegyük így akkor is, ha csak kettesben beszélgetünk. Kérdezzük meg egymást: te hogyan látod ezt? Meghallgatjuk, hogy mit mond a társunk és nem mondunk ellent. Egy jó beszélgetés gazdagodást jelent. Meglátjuk a világot a társunk szemével is. Gyakori hiba, hogy a társunkat nem is hagyjuk szóhoz jutni mert mi akarunk beszélni. Pedig az odahallgatás nagyon fontos! Ha meghallgatjuk a társunkat, ha odafigyelünk rá, akkor az lesz az érzése, hogy valóban fontos számunkra, amit ő mond. Néha nem értjük meg mindjárt, de akkor se mondunk ellent, hanem kérjük meg, hogy mondjon még valamit arról. Ez a beszélgetési módszer nem kis önfegyelmet

kíván, de megéri. Mert mi is új dolgokat fogunk felfedezni, a társunkat pedig boldoggá tesszük. Vágyainkat gyakran a boldogság szóban foglaljuk össze. Mi a boldogság? Előidézése valaminek, amire teljes szívünkben vágyunk. Természetünk igényli, hogy jelentsünk valakinek valamit. Ha a gyerekünknek azt mondjuk, hogy „édes kincsem”, és átöleljük, akkor ezzel azt fejezzük ki, hogy értékes a számunkra. Ez jól tesz neki. Isten a saját képére teremtette az embert. A Mennyei Atya folytonosan megtapasztalja, hogy a Fiúnak csak az számít, hogy neki a kedvében járjon, a Fiú-Isten pedig állandóan átéli, hogy Ő az Atyának a mindene. Minket is boldoggá tesz, ha jelenthetünk valakinek valamit. Boldoggá tesz, amikor átéljük házastársi egységünket. Ez azért van így, mert Isten egymásnak gondolt ki és teremtett bennünket. Isten tervei szerint kezdetől fogva összetartozunk. Ezért a másik a számomra Isten ajándéka. Egy házasság akkor jó, ha ezt mindketten felfedezik és megmondják egymásnak. Ezáltal a teremtés megértésének egy eredeti útját találják meg. Átéltetik társukban a teremtés egész folyamatát. Isten a páromat az én számomra teremtette szívében, lelkében és egész lényében.

A gyengédség és a nemi élet

A szeretet igényli a kifejeződést. Ha szeretem a páromat, akkor megajándékozom egy virággal, odafigyelek, ha szól hozzám, kedves, becéző szavakkal illetem, vagy más gyengédséggel veszem körül. A gyengédség a lelki összetartozás kifejezése.

Kentenich atya így fogalmazta meg a lélek kifejeződésének alaptörvényét: „A lélek igényli és megkeresi a kifejező formát, de a forma felfalja a lelket.” Ezt illusztrálja a következő példa: „Házasságunk elején a reggeli

búcsúzásnál, illetve az esti megérkezésnél csókunk az összetartó szeretet eleven, örömteli kifejeződése, egy lélekkel áthatott forma volt. Idővel azonban ez is kiüresedett. Már csak rutinból, megszokásból adtuk, és később már többet ártott, mint használt”. Ez nemcsak egy eset saját tragédiája, hanem általános törvényszerűség is. Egy formát mindig újra át kell hatni lélekkel, ismételten vissza kell hódítanunk az eredeti értelmét.

A gyengédség tehát a szeretet-formáknak egy sajátos fajtája, a lelki összetartozást kifejezése. A lelki összetartozást a férfiak általában másként élik át, mint a nők. A férfiaknál a közösen végzett feladatokban jön létre az erős lelki összetartozás, míg a nőknél ez a személyek összetartozásának közvetlen átéléséből fakad. Ez a lelki összetartozás fejeződik ki a gyengédség kicserélésében. Pl. ha a házaspár házat épít, és a férj a feleségével együtt a háztetőn dolgozik, az együttes munka nyomán a férfit eltölti a szeretet a vele készségesen együtt dolgozó felesége iránt, és a tetőről lejöve ezt kifejezésre is juttatja, gyengéden megöleli őt. Az asszonyban az összetartozás érzését az váltja ki, hogy a férje gyengédségében megérzi a szeretetét, így ő is férje nyakába borul. Fontos, hogy állandóan küzdjünk ezért a lelki összetartozásért. Az asszony sajátos feladata e küzdelem komolyságának a biztosítása.

A szexuális kapcsolat is a gyengédség egyik formája, és mint ilyen, az a rendeltetése, hogy a házastársi lelki összetartozás testi kifejeződése legyen. Itt is megfigyelhető a férfi és a női természet eltérő viselkedése. A nőben a nemi vonzalom csak lassan ébred fel. A kezdeti lelki kapcsolatból jön a hajlandóság, hogy engedelmeskedjen szeretett párjának. Az asszony a szeretett férfi felé fordul, és szeretne örömet szerezni neki. Ebből egy sajátos bizalmasság alakul ki: a szeretet érzelme. Ez a nő számára iga-

zán boldog együttlét, szívesen elidőzik ebben. Később a bizalmasság és a szeretett személy közelsége felébreszti benne az érzéki szeretetet. Ez erőteljesebb, mondhatni durvább, mint az előző érzelmi szeretet. Míg az egy virághoz, egy szellőhöz vagy egy esti hangulathoz volt hasonló, addig ez már olyan, mint a föld vagy a tűz. Közben egy érzés keletkezik, mintha létrejött volna köztük valami érezhetően összekötő kapcsolat, mely egymás felé húzza őket. Ennek következményeképpen jelentkezik a nőben az igény, hogy testileg is eggyé váljon férjével.

Megsejthető már a házaselet alapvető nehézsége. A férfinál a lelki kapcsolatból nagyon hamar létrejön a testi kapcsolat indítéka. A nemi izgalom görbéje meredeken ível fel, és a feloldódás után szinte rögtön teljesen kialszik. A nőnél lassan ível fel és lassan csillapodik le. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy amikor az asszony a tulajdonképpeni boldogságát átéli, akkor a férfi keveset érez. A nő ugyanis a másik látásában, a vele való beszélgetésben, az egymással való szerető elidőzésben a legboldogabb. Gyengéd szavakra, gyengéd hallgatásra, gyengéd gesztusokra vágyik, és nagyon fontos neki, hogy mindez az ő személyének szóljon. Ha egy nő azt érzi, hogy férje csak a testét akarja, akkor könnyen elveszíti örömét az együttlétben, mert úgy érzi, hogy őt csak tárgyként kezelik.

Így gyakran előfordul, hogy a szerelem tetőfokán szeretetlenség történik, a férj nincs tekintettel feleségére. Mindezt még nehezíti az is, hogy a természetünk az eredeti bűn miatt szétszakadt, és a nemi gyengédség is ezért szakad el könnyen a lélektől. Ilyenkor már csak magunkat keressük, és nem a társunk boldogságát.

A szerelemben az egyetlen „lényeges technika” az, hogy a testi egység a lelki egység kifejezése legyen. Ez

gyakran áldozatot is kíván, de ez az áldozat saját magunkat is boldoggá teszi.

Jellegzetes tünete korunknak, hogy a technikai fejlődés, a fogamzásgátlás és az emancipáció következtében egyre több nő válik frigidde. Ennek oka könnyen belátható. A házastársi kapcsolatból kiesik a lelki terület, és a nők kielégületlenek maradnak. Testileg is. Sok szenvedés van a házasságokban amiatt, hogy nem ismerik ezeket az összefüggéseket.

Mi az értelme és mondanivalója ennek a feszült helyzetnek? Az eltérő női és férfi élményképesség elsősorban a férfi számára jelent feladatot. Meg kell tanulnia szeretni, meg kell tanulnia, hogy a társa személye felé forduljon. Ez a javára fog válni. Megváltoztatja karakterét, jobb házastárs és apa lesz. Ilyen módon épül be a férfi áldozata a házasesetbe. Hogy boldoggá tegye feleségét, szívesen elidőzik vele a gyengédségben.

A házaseset a nő számára is jelent áldozatot. Lemondást jelent arról, hogy kiharcolja jogát a gyengédségre, mivel tudja, hogy a gyengédségnek éppen a szabad ajándék-jelleg a lényege. Vagyis szívesen kész boldoggá tenni a férjét akkor is, ha az neki nem hoz semmit. Éppen a házastársi kapcsolatra vonatkozóan érvényes igazán Jézus szava: „Aki elveszti életét, az megtalálja, aki pedig möhön keresi, az el fogja veszíteni”. Akkor lesz csak a nemi élet a közös boldogság kifejezése és forrása, ha kölcsönösen áll, hogy nem magunk akarunk boldogok lenni, hanem a párunkat akarjuk boldoggá tenni (az említett összefüggések miatt azonban helyes, ha a férfi különösen is igyekszik).

Teológiailag kifejezve mindez így fogalmazható meg: a különböző nemi ritmusban Krisztus keresztye van elrejtve. A házastársak csak akkor lesznek boldogok, ha Krisz-

tusban önzetlenül szeretik egymást. Ez a szeretet nyilvánul meg továbbá a gyermekek elfogadásában, a fogamzásgátlás területén az egyházhoz tanúsított hűségben, a várandós feleséggel szembeni figyelmességben, társunk egészségi állapotának, hangulatának figyelembevételében stb. A házasságban a gyengédség annak a kifejezése is, hogy magunkat egymásnak akarjuk ajándékozni, mely a Krisztusban való szeretet jele.

A fogamzásszabályozás „természetes módszerei” ismertek. Vannak olyan napok, amikor a nő nem fogamzóképes. Ezeket a napokat meg lehet határozni. Ennek a biológiai adottságnak megvan a maga lelki értelme. Azzal, hogy a házaséletben szüneteket kell tartani, Isten azt mondja a férjnek, hogy nem rendelkezhetsz mindig a feleségeddel. A tablettázással megszűnik a gátlás, melynek éppen az lenne a rendeltetése, hogy többet lehessen foglalkozni és törődni a másikkal. És pontosan ez a szeretet lélektani szerkezete. Nem magamra, hanem a társamra gondolok. Az időnként visszatérő szexuális korlátozottság arra vezet, hogy a gyengédségnek más útjait keressük. Létezik ilyen! Vannak szavaink, és mondhatjuk egymásnak: szép vagy és szeretlek. Ez a lelki gyengédség ideje, a szavak, a hang, a kezek gyengédségének ideje. Mindehhez fantázia, lélek szükséges. A lemondás gyengédsége azt jelenti, hogy nem a krimi nézem a tv-ben, hanem azt az időt a társamra fordítom. Ez az egész terület ma nagyon elszegényedett. A házasságok ezeken buknak meg. Van egy törvényszerűség: ha a nemi kapcsolatnak túl nagy szerepet szánunk, akkor a lelki összetartozás csökken. A nemi örömek szélsőséges hajszolása a házasság kudarcához vezet. A szexuális öröm is Isten ajándéka. Jogosan látjuk Őt e mögött is, de ha túlzásba viszik, akkor a szeretet vallja a kárát.

A kulturált nemi élethez látnunk kell azt az erős kihatást, amit a nemiség egész életünkre gyakorol. Először is a nemiség képes az egész testi ösztönt birtokba venni és felerősíteni. Pl. a gyermekek iránti vonzalmat. Aztán képes a lelki vonzalom felkeltésére és azt a szolgálatába venni. A nemiség kiteljesedéséhez hozzátartozik a lelki vonzalom kiteljesedése is. Azt jól szolgálja a testi vonzalom időleges gátlása. A testi vonzalom ugyanis erősebb, hangosabb. Ha ez uralkodik, akkor nincs nemi kultúra. A nemi ösztön azonban még többre is képes. Felébreszti és szolgálatába veszi az emberi alkotóerőt is. Arról az alkotóerőről van szó, amelyet a jókedvvel, ambícióval végzett munkában, a sportban vagy a barkácsolásban élünk át. Az alkotás feletti öröm nyilvánul meg a gyermek nemzésében is. Ez mutatkozik meg az apák és anyák büszkeségében, amelyet gyermekeik miatt éreznek. És igazuk is van. Objektíve is ez a legnagyobb, amit alkothatunk. Mégis, gyakran hiányzik ma a gyermekek feletti öröm. Ennek az az oka, hogy a nemiség nem tudott kiteljesedni, hanem csak a testi vonzalomra korlátozódott.

A gyengédség a szeretet látható jele. Istennel, Jézussal, Máriával való kapcsolatunkban is vannak ilyen gyengéd jelek. Ezekkel kifejezzük a hozzájuk való tartozásunkat. Ilyenek pl. a szentségek. A szent ostya Jézus szeretetének gyengéd jele. Így akarta, hogy érezhessük is: nekünk ajándékozta magát.

A háziszentélyben velünk élő Szűzanyával is a szeretet számos gyengéd jelét használjuk. Ilyen pl. az ott elhelyezett korszó. Emlékeztetés a kánai menyegzőre. Amikor a Szűzanyához szóló kéréseinket vagy áldozatainkat felírjuk egy papírra és bedobjuk ebbe a korszóba, ez szintén gyengédség.

A házasság szentsége

A házasság szentsége az egyházban még szinte rejtve van. Nincs is liturgikus ünneplési mód, amellyel a házasság szentségét ünneplhetnénk. Az Oltáriszentség körül a jámborságnak sokféle formája alakult ki. A házasságnál csak a házasságkötés szertartása ismert és itt a szentség még nem is érte el teljes mélységét. A házasság szentségének a ma és a jövő egyházában egyre nagyobb jelentősége lesz. Isten a családoknak a mai korban különleges küldetést adott. Ahhoz, hogy meg tudjanak felelni hivatásuknak, arra van szükségük, hogy szentségi házasságuk eleven legyen és biztosítsa számukra az Istennel való állandó kapcsolatot. Az évszázadok folyamán a hitélet súlypontja eltolódott. Volt olyan időszak, amikor az életszentségre törekvés egészen erősen a bűnbánat szentségéhez kötődött. Igyekvő keresztények naponta gyóntak, de ugyanakkor csak háromszor áldoztak évente. Az egyház életében van egy nagyon erős súlypont, ami körül minden kering, és ez az Oltáriszentség. Nézzük most meg a házasság szentségét az Oltáriszentséggel való összehasonlításban!

A kolostorok középpontjában az oltár áll. A szerzetesek az oltár körül jönnek össze imádkozni, itt veszik magukhoz Krisztust. Így biztosították a szoros kapcsolatot a mennyei Atyához. Az Oltáriszentségben Krisztus a kenyér alakjában van jelen. A szentáldozásban az történik, amit a kenyér jelöl. Krisztus a kenyér jelében azt mondja nekünk: nektek ajándékozom magamat. Ahogy a kenyér megszűnik és a testünkkel válik, úgy adja oda magát teljesen Jézus. A kenyér jele tehát a szentség lényegi történése utal.

A házasság szentségében a jel a férj és feleség egymásnak való önátadása. Ez a kölcsönös odaadás feltétlen, minden bűnösségen és gyengeségen át érvényes marad.

Ugyanígy a megbocsátásnak is öröknek és teljesnek kell lennie, még ha belehalunk, akkor is. A férj és feleség odaadását jellé teszi Jézus. Azt mondja általa az egyháznak: „Úgy ajándékozom oda magam nektek, ahogy a férfi és a nő a házasságban egymásnak adja magát”. A házasságban tehát mintegy megszentelt ostya vagyunk. Krisztus jelleként használ bennünket. Ezzel a jellel azt mondja az embereknek, akik hozzájönnek: „Úgy ajándékozom én is magamat nektek”.

A családok háziszentélyében a Szűzanya nem két, különálló személyhez jön, akik külön-külön akarnak szentté válni. Ő a házaspárhoz jön, és arra kéri őket, hogy ajándékozzák oda magukat tökéletesen egymásnak. A szentség nem valami statikus dolog. Krisztus jelenléte az Oltáriszentségben nem olyan, mint a benzin a tankban. Az Ő jelenléte annál erőteljesebb, minél nagyobb befogadókészségre talál. Persze objektíve az Ő jelenléte adott és független a szentséghez járulótól. De az emberek ezreinek, akik hit nélkül mennek el a templom mellett, nem használ semmit Krisztus jelenléte. Ha azonban valaki az Oltáriszentséget úgy veszi magához, hogy életét felajánlja Krisztusnak, akkor Ő egész gazdagságával tud hozzá közeledni. Így van ez a házasság szentségével is. Egy házaspár annál inkább jellel válik, annál jobban él és hat bennük Krisztus, minél inkább teljes a házaspár kölcsönös odaadása. A háziszentélyben a Szűzanya mindig újra biztat bennünket, hogy ajándékozzunk áldozatot a kegyelmi tökébe. Ez az áldozat pedig elsősorban arra vonatkozik, hogy akkor is odaajándékozom magam a társamnak, ha ez pillanatnyilag nehezemre esik. Átölelem a páromat akkor is, ha ez a szívemnek közben nehézséget jelent. Így érleljük házasságunk szentségi jelét, így működik a Szűzanya háziszentélyünkben, hogy Krisztus újrászülethessen csa-

ládi életünkben. Tehát minél inkább odaadjuk magunkat egymásnak, annál inkább a Mennyei Atya gyermekeivé válunk. Annál inkább él Krisztus közöttünk, a szívünkben, és Ő szól onnan Atyjához. Így aztán megértjük Istent, és föl tudjuk fedezni rendelkezéseit mindennapi életünkben. Észre vesszük az ajándékait, és azt is, amikor áldozatot kér. Kettesben együtt élünk Istennel, aki a szövetségeseink.

Házasságunk ilyen szemlélete megszabadít minket önmagunktól. Nem vesszük már olyan komolyan magunkat. Nézzük csak meg a válságban lévő házasságokat! Borzasztó komolyan veszik, fontosnak tartják magukat. Óriási lelki drámát rendeznek, melyben ők játsszák a főszerepet. Mi azonban nem viselkedünk így, hanem egymás mellé ülünk a háziszentélyben, és Krisztussal együtt így szólunk: „Atyánk, Te mindent jól csinálsz. Kérhetsz akármit. Nem baj az sem, ha a társam fájdalmat okozott, akkor is szeretem.” Ha a Szűzanya egy áldozatot kér tőlünk, így válaszolunk: „Természetesen megteesszük”. Így Anyánk megajándékoz bennünket az Isten szívében való otthonosság kegyelmével. Mivel Krisztus él bennünk, Istent mint atyánkat éljük át, aki megtart minket a szeretetben.

Próbáljuk meg megtalálni a módját házasságunk ünneplésének. Ki kellene alakítani a házasság szentségének is a liturgiáját. Például így: Biztosítjuk az időt és a körülményeket a nyugodt ünnepléshez. Először jön az igeliturgia, utána az áldozat. Az igeliturgiában így szólunk: „Atyánk, Te vezettél egymáshoz minket. Egymás számára gondoltál ki bennünket. Meghívtál, hogy keresztény házasságot és családot alapítsunk. Az utóbbi időben is elhalmoztál ajándékaiddal (itt felsoroljuk az elmúlt időszak örömeit).

Ezután következhetnek a könyörgések. A második rész az áldozat liturgiája. Itt újólal egymásnak ajándékozuk magunkat. Így szólunk egymáshoz: „Most újból téged választalak”. A szívünket mintegy feltesszük a paténára, és azt mondjuk házastársunknak: „Újólal neked adom magam, akkor is, ha fáj a szeretet”. A fájdalmat, az áldozatot odaadjuk a Szűzanyának. Ezeket a legmélyebb dolgokat nem kell kimondani, csak a szívünkben újra egymásnak adjuk magunkat. Adjuk ennek talán valami jelét is! A házastársi együttlét is lehet ilyen jel.

Erre az otthoni szertartásra a liturgia kifejezés csak tágabb értelemben érvényes. Csak úgy, ahogy egy szabadon mondott könyörgés is hozzátartozik a liturgiához. A lényegre figyeljünk! Elevenné kell tennünk a házasságunk szentségi kegyelmeit, és ezt azzal érhetjük el, ha mindig megújítjuk házassági ígéletünket.

Egy ilyen megújításra elég egy-két perc is. Bemelegyünk a háziszentélybe és így szólunk: „Atyánk, Te egymásnak szántál minket. Most ezért újra egymásnak ajándékozuk magunkat. Semmi el nem szakíthat bennünket egymástól, történjék bármi is”. Gyermekként Krisztusban egyesülünk mennyei Atyánk előtt, Anyánk szentélyében. Ezt fejezi ki ölelésünk.

Munka

A régi korokban, de még a legutóbbi időkben is a munka valami alantas, lenézett tevékenység volt. A társadalom vezető rétege igyekezett szabadulni a munkától, és azt rabszolgákkal, jobbágyokkal, szolgálakkal, illetve alkalmazottakkal végeztette el.

Az egyház megítélésében is a munka Isten büntetése volt, amivel a paradicsomból kiűzött embert sújtotta. A paradicsomban nem volt munka.

Vagyis ha pontosak akarunk lenni, itt csak bizonyos fajta munkákról volt szó. Mert a szellemi munka sokféle fajtáját, a sportot, játékot stb. nem tekintették munkának.

A mai modern korban a munkának igen nagy a jelentősége. Megszűnt a megalázó jellege, sőt valóságos kultusza lett. Fogalma kitágult, és általában az alapvető emberi tevékenység foglalatát, a modern gazdaság alapját értjük alatta.

Kentenich atya így határozta meg a munkát teológiai-
lag: „A munka az Isten alkotó, teremtő és önelajándékozó működésében való részvétel.” Mi Isten munkája? Öröktől fogva nemzi a Fiút és állandóan ajándékozza magát neki.

Ebből következik, hogy nagyon fontos, hogy jól dolgozzunk. Hiszen a munka által válunk hasonlóvá Istenhez. Tehát nemcsak a fizetés miatt kell jól dolgoznunk, hanem azért, mert jól akarunk mindent csinálni. Másokért dolgozunk. Az iparban is, ha én jól dolgozom, akkor a munkatársam is jobban tud dolgozni. Ez vonatkozik a házimunkára, a konyhai munkára is. Az is alkotó, szép, és másokért való tevékenység.

Fontos az is, hogy örömünk teljék a munkánkban. Hiszen Isten munkatársai vagyunk, vele együtt dolgozunk. Ő állandóan munkálkodik. Beszéljünk Istennel a munkánkról!

Korábban itt Magyarországon a munka nem annyira volt termékre orientált. Így jobb dolgozni, hogy közben kicsit megállunk, megnézzük, hogy mit is csináltunk, szimpátiával beszélgetünk a munkatársakkal.

Aki dolgozik, az saját magát is alakítja. Jól ismerjük ezt a sportban. De így van ez a játékban is, és minden munkánkban. Ez nagyon fontos! Kentenich atya napi húsz órát dolgozott, és milyen volt? — Nagyon nyugodt volt. Amikor beszélgettem vele, az volt az érzésem,

hogy határtalanul ráér velem beszélgetni. Ez tette lehetővé, hogy két perc alatt is sokat tudott végezni.

A házasság is munka. A házastársi szeretet is munka. Nagyon fontos, hogy tudjunk közben mindig egy kicsit nevetni. Beszélgetni Istennel a gondokról, hogy így könnyítsünk a lelkünkön. Ne tartsd olyan fontosnak magad! Kicsit játszva éljünk! A munka mindig valami új értékre irányul. Tegyük fel mi is azt a kérdést, hogy mi volt új a mi szeretetünkben az elmúlt héten. Legyen a szeretetünk is új, alkotó munka! Keressük, hogy mit tudunk tenni a szeretetben, ami új. Ne mindig csak ugyanazt! Pl. a férj hoz a feleségének egy szép dobozt. Mi van benne? — kérdezi kíváncsian az asszonyka. — Valami új meglepetés neked — mondja a férj, és a dobozban egy kis krokodil van. Ez tényleg új! Ilyen még nem volt. De az asszony bosszús. Nem szereti a krokodilt. Másnap ő is titokzatos arccal fogadja a férjét: valami egészen újat főztem. Ilyen még nem volt. És mutatja: a krokodilt belefőztem a levesbe. A munka önelajándékozás is. Ez az élet a kereszt alatti élet. Elhasználódunk lassan a munkában, odaadjuk és feláldozzuk magunkat. A házasságban is. Ugye már nem vagyunk lányok, nem ábrándozunk a királyfiról. Tudjuk már jól: az élet kereszt, mert oda kell mindent adni.

A Szentháromságban is teljes az odaadás. Ez a kereszt. Így mi sem futunk előle. Így szólunk a párunkhoz: „Most újra át akarom adni magamat egészen neked. Te vagy a keresztem és ezen a keresztén át jutok vissza a mennybe. A kereszt nélkül, önmagunk elajándékozása nélkül soha nem juthatunk oda. Tudom, én is a kereszted vagyok.”

Már nem vagyunk fiatalok. Nem kell már a boldog házasság színházát játszani. A feleségem a keresztem, én meg két kereszt vagyok neki. Így mondjuk, de ne nagyon komolyan, és adjuk oda magunkat. A hétköznapi apró

bosszúságaiból legyen kis önátadások sorozata. Így is ugyanaz marad, de mégis szebb így. Ez a keresztény élet. Az alkotó és önátadó szeretet konkrét tettei, melyek egyrészt abból állnak, hogy mindig valami újat találunk a szeretetünk számára, másrészt pedig megengedjük a tár-sunknak, hogy keresztet adjon nekünk, melyben elajándé-kozzuk magunkat.

A Szűzanya segít, hogy meg tudjunk változni.

Gyermeknevelés, önnevelés

„Gyermekeket nevelni annyit jelent, mint belső vilá-gukkal fenntartani egy állandó eleven érzékelés-kapcsola-tot” – mondta Alban Stolz. Mit is jelent ez?

Azt jelenti, hogy belső kapcsolatban állok azzal, ami a másik szívében van. Hogyan tudunk ilyen kapcsolatot tartani gyermekeinkkel? Először is érdeklődjünk az iránt, ami a gyerekeinket foglalkoztatja. Kentenich atya mon-dta: „Egész életem során mindenkinek még a tyúkszemével is törődtem”.

Engem is kell, hogy érdekeljenek gyermekeim apró dolgai. A piros labda, egy kis bogár, a lábán az a kis hor-zsolás és így tovább. Ez nagyon fárasztó, mert azt jelenti, hogy amikor este hazatérünk és együtt van a család, akkor kezdődik az igazi munka. Az érdeklődés önmagában még nem is elég. Úgy kell érzékelnünk gyerekünk belső vilá-gát, ahogy azt ő átéli. Ha a kisgyerek problémáival foglal-kozzunk, és közben magunkat nagynak, a gyereket pedig kicsinek nézzük, akkor könnyen azt gondoljuk, hogy a gyámoltalan kicsinek segítségre van szüksége. Ez csak részben igaz. A kisgyermek ugyanis már egy külön kis személyiség, akit meg is lehet már terhelni, mert bizonyos feladatokhoz már elég erős. Nem szabad tehát hagyni, hogy a nagy különbségek megtévesszenek. Úgy kell érzé-

kelni a dolgait, ahogy azokat ő érzékeli. Nézzük csak meg, hogy hogyan bánnak a gyerekek egymással. Nem úgy, mint holmi kis gyámoltalan lények, hanem gyakran zsarnokok módjára, mérgesen, agresszívan, önzően és durván. Mindig újra megpróbálják környezetükre rákényszeríteni az akaratukat, és nem is sikertelenül. Igazi fegyverekkel harcolnak. Milyen fegyverek vannak? Lármázó fegyverek. A gyermek sírása nem mindig a fájdalomnak a jele, hanem gyakran csak eszköz arra, hogy keresztülvigye akaratát. Mert a sírás hallatára a szülők fájdalmat éreznek, és azt akarják, hogy megszűnjön a fájdalom. Ezért gyakran inkább teljesítik a gyerek kívánságát, csak hogy csend legyen.

Hogyan tudjuk átérezni, hogy mi van a gyerek lelkében? Itt a jóakarát, a szeretet önmagában semmit nem segít. Ezt meg kell tanulni! Kentenich atya módszere a következő: Rátéekintek a gyermekekre, és megnézem, hogy mi indítja, mi hozta mozgásba őt. Azután keresek a saját életemben valami ehhez hasonlót, ami engem is hasonlóképpen indít és megmozgat. Beleélem magam ebbe a helyzetbe azzal, hogy a gyerek is ilyesmit él most át. Ezután elgondolkodom rajta, hogy mi következik ebből a helyzetből, mit is kellene tennem, és csak ezután döntöm el, hogy mi a tennivaló a gyerekkel.

Néhány példa erre:

A gyerek labdával játszik. Örömmel nézzük a mozdulatait, örömét. Kicsit talán aggódunk a ruhájáért, és amiatt, hogy az ablakba repülhet a labda. Így azonban nem vagyunk érintkezésben vele, hanem csak akkor, ha mi is átéljük a gyermek örömét. Pl. visszaemlékezünk arra, amikor mi labdázunk. Vagy keresünk valami hasonló örömet az életünkben, pl. egy pohár bor, egy szép ének...,

és ezt átvisszük a gyerekre. Ilyesmit érezhet most ő is. Megpróbáljuk átélni azt, amit ő átél.

A gyerekek homokvárat építenek. Mi mozgatja őket? Örülnek annak, hogy belenyúlhatnak a homokba. Egyszerűen ez szép. Ez az öröm erősebb, mint az, hogy vigyázni kell a ruhára. Örömük telik abban, hogy valamit formálhatnak, hogy valami létrejön, valamit alkottak. Hol érzem én is ehhez hasonló örömet? Hoztak hozzám egy gépet, amit meg kellett javítani. Össze kellett szednem egész tudományomat, hogy megtaláljam a hibát, és azt megszüntessem. Végre megtalálom a megoldást, kicserélem a hibás alkatrészt, mindent rendbe hozok. A gép elindul.

A gyerekekre nézek, és arra gondolok, hogy most ők is valami hasonlót élnek át. Természetesen azt is elképzelhetem, hogy nem gépet javítok, hanem süteményt sütök. Az a fontos, hogy belülről tudja a gyerekhez közeledni, megérteni. Aztán egy új fordulat. Odajön a gyerek és szétrontja a várat. Most sír a másik. Az én életemben is volt ilyen eset, amikor valaki vagy valami elrontotta a munkámat? Pl. nem tudom kicserélni a hibás alkatrészt, vagy odaégett a sütemény. Ez felbosszantott. Mérges és szomorú vagyok. Mi a teendő egy ilyen problémánál? Leülhetnék a sarokba sírni, hogy hiányzik egy alkatrész, és elvárhatnám a többi embertől is, hogy ők is üljenek mellém és sírjanak velem. Lehet, hogy nem sírnak, csak szitkozódhatnak. Ha így látom az életet, akkor odamegyek a síró gyerekekhez és vigasztalni kezdem: de talán másképp reagálok. Talán észreveszem, hogy ennek a feladatnak a megoldása rám vár, és sírással meg szitkozódással nem lehet megoldani. Szükségem van talán valakire, akivel megbeszélhetem a gondomat, és aki együttérez velem, de ez nem minden. Jönni kell egy olyan pontnak, ahol nekilátok és megoldom a feladatot. Keresek egy utat, ahogyan a gépet

mégis meg lehet javítani, vagy fogom az odaégett süteményt, kidobom és sütök egy másikat. Tehát nem várok senkire, hanem hozzálátok a dologhoz. Ha mindezt újra átélem, és így fordulok a szétrombolt vár tetején síró gyermekemhez, akkor a vigasztaló és együttérző szavak után segítek neki egy új várat építeni. Ennek végiggondolásához sok gyakorlat szükséges! Kentenich atya aztán egy lépéssel még tovább is ment. A nevelő ideálja az önmagát is állandóan nevelő volt. Ez azt jelenti, hogy ha valamit el akarok érni a gyerekeknél, akkor először a saját életemben kell megoldani a problémákat.

Pl. rendetlen a gyerek, nem rakja el rendszeresen a holmiját. Tessék elrakodni! — mondom neki. Ez csak egy kívülről jövő parancs, ami a gyereket ellenállásra, halogatóásra és kibújásra ingerli. Nem így kell ezt csinálni! Először is belső kapcsolatba kell lépni a gyerekekkel. Ezt úgy érhetem el, hogy körülnézek a saját életemben, hol vagyok én is rendetlen. Talán a dolgom, vagy a házastársamhoz való kapcsolatom, vagy Istenhez való viszonyom rendezetlen... Átélem én is a rendetlenség kellemetlen helyzetét, és megoldást keresek saját rendetlenségeimre. Elhatározást és tetteket érlelek magamban, és így lépek a gyerekekhez. Meghívom őt, hogy tartson velem, ki-ki tegye rendbe a saját dolgait. Így nevelem állandóan magamat, és magammal viszem a gyereket is. Hitelek lesznek így a szavaim, nem pedig ellenállásra ingerlők. A gyerekem nem akar valamit. Azt mondja összehúzott szemmel, hogy nem! Ő most egy kis forradalmár. Vannak időszakok, amikor mindenki átesik ilyenén. Mit jelent ez a „nem”? Néha azt mondom a házastársamnak, hogy nem. Vannak emberek, akik képtelenek nemet mondani. Az ilyenek önmagukkal mindig elégedetlenek, könnyen elkecseregnek, és a lelkük mélyén agresszívak. Jó érzés nemet

mondani. Ilyenkor erősnek érzi magát az ember, és ez a nem fel is szabadíthat. Felidézek most magamnál egy ilyen nemet. Érzem, hogy ez neveltlenség is lehet, meg gyerekes önfejűség. Ha ezeket a nemeket most a saját szívemben érzem, csak akkor közeledek a gyerekekhez, akkor meg is tudom érteni. Nagyon fontos, hogy mindenekelőtt valami pozitívumot lássak benne. Szép dolog, ha egy ember az önállóságért harcol. Sokan közülünk ezt sosem élük át: nevelőink azt akarták, hogy mindig igent mondjunk, és büntudatot ébresztettek bennünk, ha nemet mondtunk. Ezért aztán vannak olyan emberek, akik a szívük vágyát csak rossz lelkiismerettel tudják tenni. Egy gyerek számára ajándék, ha alkalma van nemet mondani, ha a szülei harcolnak vele egy kicsit.

Láttam egyszer egy családban egy ilyen kis fickót, aki energikusan nemet mondott. Mellettem állt. Megfogtam hátul a nadrágtartóját. Engedj el! — mondta. Erre én ugyanabban a hangsúlyban válaszoltam, mint ő: nem! — mondtam. Mérgesen így felelt: Engedj el! Mire én újra: nem! És ez így ment kb. 3 percig. Ő szabadulni akart, én pedig nem engedtem, ez egy igazi harc volt. Amikor az ellenállása gyengülni kezdett, elengedtem. Pár perc múlva visszajött, hátrálva. Azt akarta, hogy fogjam meg és újra harcoljunk. Meg is tettem, de ez már egészen más: ez már játék volt. A „nem” az első dackorszakban a gyerek önállóságának a jele. Egy ilyen helyzetben nem szabad a gyerektől elvenni a nemet. Én sem szeretném, ha elvennék tőlem az önálló személyiségemet. Ellenkezőleg, éreztetni kell vele, hogy elismerjük a kis önálló személyiségét ezáltal, hogy kicsit szeretettel harcolunk vele. Nem leereszkedően, hanem megértően, hiszen magam is forradalmár vagyok. Érzékelem, hogy ebben mennyi pozitívum van. Legalábbis az, hogy nekem mindig igazam van,

és hogy érzem, magam is állom a sarat. Persze azt is érzem, hogy a forradalmár könnyen beszűkül, gyakran önfejjű és igazságtalan lesz. Tárgyalok tehát a forradalmárral a szívemben. Felismerem, hogy a forradalmárság értelme a nagyobb önállóság és felelősség.

Nevelni annyit jelent, mint eleven érzékelésben élni. Az ifjú szívében való mozgáshoz hozzáigazítom az én szívemet is. A nevelő nem valami mintakép, utánozni való példakép. Az igazi jó nevelő az, aki elsősorban saját magát neveli, és eközben magával viszi gyerekeit. Általában az a helyzet, hogy a gyerek tökéletesebb nálunk. Nekünk felnőtteknek több lelki defektünk van, a gyerek lelke tisztább. Így aztán gyakran megfordul a nevelési folyamat. Pl. a gyerek szorgalmas igyekvő, csak néha lanyhul el egy kicsit. Én azonban nagyon lusta vagyok. A legszívesebben nem csinálnék semmit. Szólhatok-e így egyáltalán a gyerekeknek? Mondhatom-e neki, hogy legyél szorgalmasabb, amikor én olyan lusta vagyok? Igen, ha magam is töreksem arra, hogy a lustaságot legyőzzem. Először tehát biztatom magam: Jó másokért dolgozni. Örül majd a Szűzanya, ha látja. Istennel együtt szép dolgozni. Érdemes rendszeresen végezni a munkát: Neki a legjobbat akarom adni... Csak akkor fordulok a gyerekhez, ha már kimozdultam a lustaságból. A biztatásom megfogadásához az én törekvésemből fog erőt meríteni. Vagyis nem a tökéletességben leszek mintakép, hanem az igyekezetben. Ha ezt egyszer igazán megértjük és elsajátítjuk, akkor nem kell gondolkodnunk azon, hogy milyen jófeltételt válasszunk. Azzal, hogy összekapcsoljuk magunkat a gyerek igyekvésével, józan ítéletre is szert teszünk, nem fogjuk félrenevelni őt. Sok a félrenevelt vagy neveletlen gyerek és felnőtt.

Pl. ha a gyerekem valahol előretolakszik, akkor lehet, hogy először nem ütközöm meg rajta. De ha meggondo-

lom, hogy mit is jelent valójában az életben a tolakodás, hol szoktam én is előretolakodni, akkor megérezzük, hogy ez a magatartás nevetlenség.

Ha a gyerek mindig a legnagyobb süteményt veszi ki a tából, ebből kiindulva felfedezhetem én is a saját mohóságomat, mely talán nem a süteményre, hanem autóra, lakásra, ruházkodásra vonatkozik.

Egy gyerek mindig a háttérbe húzódik. Én meg gyakran engedek a béke kedvéért, de ez nem tesz igazán boldoggá. Gyakran mérges vagyok emiatt. Ez nem a szeretet dolga, hanem inkább jellemtelenség vagy önzés. Nem akarok harcolni, félttem a nyugalmamat. A gyereknél talán szerénységnek tűnik, pedig nem az.

Ha a másik oldalról nézzük, ha a környezetem enged a szeszélyeimnek, az agresszivitásomat szeretettel viszonozza, és gyerekes fontoskodásaimra csak jóságosan mosolyog, akkor romlott jellemű leszek. Nagyon fontos, hogy néha megmondja nekem valaki, hogy ne tartsd olyan fontosnak magadat! Ne légy olyan érzékeny, ne okozz fájdalmat. Vannak olyan helyzetek, amikor tele vagyunk önsajnálattal. Ilyenkor a lelkünknek nagyon jól tehet, ha valaki megmondja nekünk és a gyerekeknek is, hogy ne sajnáld annyira magadat!

Miért van ez így? Azért, mert nem látjuk magunkat, a tetteinket kívülről. Elvész annak a felismerése, hogy mit is tettünk vagy teszünk. Mint amikor valaki részeg, az sem tudja józanul megítélni és vezetni tetteit. Ha valaki nevetlen, szeszélyes, érzékeny vagy mérges, akkor az ösztönök veszik át a személye feletti ellenőrzést. Az értelem pedig kiszorul. Ezért nem lehet elérni pusztán csak az értelmén keresztül a javulást és az ellenőrzést. Ha a gyerekek megüt valakit, nem elég, hogy csak megmagyarázom neki, hogy az a másiknak fáj. Ezt nem fogja felfogni.

Éreztetnem kell a gyerekekkel azt, hogy fáj, oly módon, hogy fájdalmat okozok neki. Ez a büntetés. Az eredeti bűnnel terhelt természetünk miatt van erre szükség. Kentenich atya még a szerzetes atyák közösségének is ezt mondta: „Az ilyen közösségnek, mint a mienk, büntetéslexikonra is szüksége van.” A helyes és helytelen dolgok felismerését az érzelmeken keresztül is el kell sajátítanunk. Természetesen törekszünk a nevelésben arra, hogy verés nélkül neveljünk, de büntetés nélkül nem megy. Az még a racionalizmus idejéből maradt tévtanítás, hogy elég csak megmagyarázni a gyereknek, ha hibázott. Az embernek élményszerű felismerésre van szüksége a hibákat illetően is. Az azonban nagyon fontos, hogy a büntetés után kibékülés következzen. Létre kell jönnie annak az érzésnek, hogy most már megint minden jó. A megbüntetett hibát pedig soha többé nem szabad felhozni újra. Amit megbocsátottunk, azt egyszer s mindenkorra elintéztük.

Vizsgálják csak meg magukat, hogy mint gyerek, átélték-e ilyen megbocsátást? Ha nem, akkor ne csodálkozzanak azon, hogy nehézségeik vannak Isten irgalmasságával kapcsolatban. Isten mindig megbocsát, ha hozzá megyünk. Sok ember azonban nem tudja ezt elhinni, mivel gyermekként nem volt ilyen élménye. Megtörtént mindeenkivel, hogy hibázott. De komolyan vették-e a hibát? És ha igen, volt-e, aki büntessen és megbocsásson? Ha a gyerek hibáira csak legyintünk, és azt mondjuk, hogy nem baj, akkor megmarad a büntudata. Ezt nem lehet kitörölni, lesüllyed a tudatalattiba, és terheli az idegeket. A hibát, a bűnt komolyan kell venni. Ezért azt mondom: „Baj van, rosszat tettél”. És hogy a gyerek ezt érezze is, megbüntetem. Így ő is megérti, hogy baj van. Ha letelt a büntetés, akkor kibékülünk. Éreztetem a gyerekekkel, hogy szeretem, és újra minden rendben van. Ez a gyakorlat

gyermekkorban azért is nagyon fontos, mert az első és legmélyebb Isten-képünk a szülőképünkől ered. Ha gyermekünk átéli velünk kapcsolatban a bűn–büntetés–kibékülés folyamatát, akkor Istenről is könnyen el fogja tudni hinni, hogy szeretettel megbocsát, ha hozzá megyünk. A gyermekekkel való ilyen gyakorlat a jó nevelőt arra figyelmezteti, hogy ő is gyakorolja ezt a saját életében. A házasságban is meg kell bocsátanunk naponta egymásnak, és éreztetni, hogy minden rendben van. Aztán pedig úgy eltemetni a sérelmeket, hogy azokat soha többé fel ne lehessen hánytorgatni.

Nem mindig könnyű eldönteni, hogy mi helyes és mi helytelen. De könnyebb, ha magunkba nézünk. A gyermeknevelést Isten bízta a szülőkre, és jól felkészítette őket, hogy ezt a feladatot el is tudják látni. Ha még kérjük a Szűzanya segítségét és közbenjárását a Szentlélekért, akkor normális esetben valószínűleg jól fogunk eljárni.

A nevelés egyszerű folyamat, mely állandóan mozgást jelent. Részt veszünk abban, ami a gyermeket mozgatja. Szívük indulata átszáll belénk is. Ezt meg lehet tanulni, ebben gyakorlatra lehet szert tenni, csak ne hagyjuk soha abba. Ez munkát jelent. Néha nagy a távolság, de ha naponta egyszer legalább beleérzünk a gyerek lelkivilágába, és az ő problémáján gondolkozunk és dolgozunk, majd így beszélünk vele, ez egy évben már nagyon sok.

Nem beszéltünk még a sajnálatról és a szánalomról. Ezek megint külső közelítések. Ha a gyereknek baja van és ordít, akkor fontos, hogy én is valami hasonló élményt keressek az életemben, és belülről próbáljam megérteni. Vagyis visszaemlékezem, hogyan vágtam be egyszer én is a fejemet, vagy mit éreztem akkor, amikor rám ordított a férjem. Nagyon fáj. Erre gondolok, és így közeledek a gyerekekhez. De érzem azt is, hogy a fájdalomhoz más is

vegyült. Sajnálom magam, a fájdalmas anya trónján ülök, és rossz gondolatok kelnek életre bennem. Mintha egy éretlen ember volnék. De nem nyugszom bele ebbe, küzdök a szívem negatív indulataival. Ha így veszem a karomba síró gyermekemet, átszáll belé az erőm. Érzi a szeretetet, hogy vigasztalni akarom, amikor azt mondom: Ne cirkuszolj! — Majd később: Gyere, megvigasztalak! Érzi, hogy én is küzdök, és hogy neki sem szabad elhagynia magát. Előlegezzünk bizalmat a gyerekeknek! Isten teremtette gyerekeinket. Jónak találja őket, hiszen Ő alkotta. Ezzel kezdődik a nevelésünk is, hogy mi is jónak találjuk őket, és bizalmat előlegezünk nekik. Bízunk bennük, hogy nagy feladatokat tudnak megoldani, és komoly teljesítményekre képesek. Bízunk a szeretetükben. Bizonyára van az ismeretségi körünkben egy olyan személy, aki igazán jónak tart bennünket. Ha igen, akkor tudjuk tapasztalatból is, hogy ez milyen jót tesz az embernek: belső tartást ad neki. Ha pedig olyan valaki él a közelünkben, aki lebecsül minket, ez bénítólag hat ránk. Ezért kezdődjön a nevelés azzal, hogy jónak tartjuk gyerekeinket.

Ezt igazolja a következő kísérlet is. Egy pszichológuscsoport intelligenciavizsgálatot végzett egy nagy amerikai iskolában, ezeröttszáz tanulóval. De ez csak a bevezetője volt egy másik kísérletnek. A tulajdonképpeni kísérlet abból állt, hogy véletlenszerűen kiválasztottak húsz tanulót, és közölték az illetékes tanárokkal, hogy a gyerekeknél a következő félévben jelentős teljesítménynövekedés várható. És valóban, mind a húsz tanulónak jobb lett az eredménye. Mindezt a tanárok elvárása váltotta ki belőlük. Ebből is látható, hogy mennyire segíthetjük gyerekeinket a jó irányba. Ha gyermekemet igazán jónak tartom, akkor létrejön közöttünk egy olyan atmoszféra, amelyben ő növekedni tud. Ezért bizony imádkozni is le-

het. Azért, hogy jónak lássuk őket, hogy ne csak mindig a hibákat nézzük. Még társaságban, idegenek előtt is tudjuk őket jónak látni, miközben összeverekednek vagy felborítják a vázát. Nagyon fontos, hogy az az atmoszféra, ami otthon kialakult köztünk, ilyenkor se szakadjon meg. Ne hagyjuk magára a gyereket, ne szégyenítsük meg a többiek előtt, ne álljunk át az ellenség oldalára, hogy szégyenkezve mentegessük gyermekünk neveltlenségét.

Gyakorlati megjegyzések:

Legyen időnk a gyerekre! Egy statisztika szerint az emberek napi másfél órát ülnek a tv előtt, és három percet fordítanak a gyerekekre. Az anyáknál ez másképp van. Nekik hét percük van naponta a gyerekekre, és ennivel kevesebbet ülnek a tv előtt.

Szakítsanak időt a gyerekekre! Játsszanak velük! Ez nagyon fontos. Ha kicsik még, akkor játsszanak velük négykézláb. Aztán más játékokat is. Ha játszom vele, akkor egészen közelinek él át engem. Átéli szívem természetes mozgásait. A játék közben nem tudjuk magunkat megjátszani. A kapcsolat szülő és gyermek között itt egészen közvetlen lesz, és lehetővé teszi, hogy mintegy a gyermekben éljünk. Ez pedig többet ér, mint sok intelem, mert így a gyerekek közvetlenül a mi példánkon tanulják meg, hogy hogyan alakítsák a saját életüket. Biztosítsanak sok időt arra, hogy együtt játsszanak!

Támasszunk igényeket a gyerekekkel szemben. Nincsenek a gyerekek üvegből, nem törnek el olyan gyorsan. Vannak családok, ahol a gyerekek valóságos zsarnokok. Azt csinálnak a szülőkkel, amit akarnak. A szülők nem tudnak egymással nyugodtan beszélni, mert a gyerekek mindig félbeszakítják őket. A gyerekek szabják meg, hogy a szülőknek mennyi időt kell velük foglalkozni. Létezett egy ilyen nevelési irányzat is. Ezt szemlélteti a kö-

vetkező kis történet: Valahol Nyugaton történt, egy nagy áruházban egy kisgyermekes anyával. A gyerek elvett a pultról egy mozdonyt és szorosan magához szorította. Az eladó érdeklődött, hogy meg akarják-e venni a mozdonyt. Nem — válaszolt az anya. Akkor vissza kell tenni — mondta az eladó. Erre az anya így szólt: Semmi esetre sem szabad a gyerektől a mozdonyt elvenni, mert ha így tesznek, az olyan, mintha a szívét tépnék ki. Olyan lelki sebet kap, amely az egész életére kihat. Komoly probléma támadt ebből. Végül hívtak egy pszichológust. A pszichológus bement a gyerekekkel egy üres szobába, és harminc másodperc múlva a gyerek üres kézzel jött ki onnan. Az anya örült, és mondta, hogy az ilyen problémát valóban csak egy pszichológus tudja megoldani. Az eladó megkérdezte a pszichológust, hogyan csinálta. Azt mondtam a fiúnak, hogy háromig számolok, ha addig nem lesz az asztalon a mozdony, akkor elfenekellek — mondta a pszichológus. Nincsenek porcelánból a gyerekek, nem hálnak bele olyan könnyen, ha szigorúak vagyunk velük.

„Az apa dolga, hogy a fiúkat merészségre nevelje” — mondta Kentenich atya. Gondoskodnia kell arról, hogy a gyerekek fára másszanak és leessenek. A gyerekekkel együtt át kell jutniuk a sáron. Meg kell tanítani a balta kezelésére stb.

Amikor fiúkkal sáortáborban vagyunk, mindig van egy-két sebesült. Az egyik alkalommal kilenc sebesültünk volt. A táborozás végén jöttek a szülők a gyerekekért. A szülőknek a fiúk egy színdarabot adtak elő: A rendelőben ül az orvos az asszisztensével, és jönnek sorban a betegek. Az elsőnek kificamodott a karja. Az orvos kérdezi, hogyan történt? Játék közben leestem egy fáról a fiúk táborában. A következő betegnek eltörött a hüvelykujja (már be is volt gipszelve). Aztán jött egy begipszelt kar-

ral. A következőnek a mellcsontja fájt, mert valaki két lábbal ráugrott a mellére... A végén az orvos felemelte a telefont és hívta a rendőrséget, hogy küldjék gyorsan a riadóegységet a fiúk táborába, mert ott terroristákat képeznek ki. Ez a szülők számára egy gyakorlati pedagógiai tanfolyam volt.

A gyerekeket merészségre kell nevelni, mert egyébként félősek lesznek, és mások csak heccelni fogják őket. Nem fogják tudni, hogy hogyan viselkedjenek, ha nehézségek közé kerülnek, mert nincs magatartás-mintájuk. Mindenben gonosz ellenséget látnak majd, és ezért félnek. Ezért kell az apának a gyerekekkel háborúdit is játszania.

Néhány éve divat volt a tekintélyellenes nevelés. Ennek az volt az elve, hogy a gyereknek magának kell mindent eldöntenie. Minden kívánságát teljesíteni kell, hogy helyesen tudjon kibontakozni.

Egyszer a rokonságban látogatóban volt egy házaspár, Dirk nevű fiával. Mindketten hivatásos pedagógusok voltak, de csak amolyan elméleti pedagógusok. Amikor beszélgetés közben arról folyt a szó, hogy a jövő héten egyik este találkozoznunk kellene, a házaspár spontánul ráfelelte, hogy igen. A férj aztán így szólt: várjunk csak, meg kell erről kérdeznünk Dirket. Ekkor aztán a szülők megkérdezték Dirket, hogy elmehetnek-e a megbeszélte időpontban. Erre Dirk így válaszolt: igen, de akkor Péternél akarok aludni. Péter a szomszédban lakott. A szülők ebbe nemigen akartak beleegyezni, ezért hosszas tárgyalás következett, mire végre Dirk beleegyezett. Ez azonban még csak egyik része a tragédiának. A három rokon kislány Dirkkal kb. egykorú volt. Dirk hozzá volt szokva, hogy minden úgy történik, ahogy ő akarja. De az itt csak öt percig ment. Akkor ugyanis a középső kislány kézen fogta, kivezette a gyerekszobából és becsukta az ajtót. Dirk ott

állt az ajtó előtt és sírt. Nem tudta, mit csináljon, ha ellenállásba ütközik. Ez valódi tanácstalan szenvedés volt.

Azoknak a gyerekeknek, akiket elkényeztetnek, sokat kell majd szenvedniük. Akkor lesznek boldogok, ha megtanítjuk őket, hogyan kell terhet hordozni, harcolni, újrakezdeni. Ahogy nőnek, mindig másféle küzdelemre, ellenállásra van szükségük. Nem élhetnek üvegházban!

Tudatában kell lennünk annak, hogy a gyerek nem a tulajdonunk. Az önállóságra és szabadságra nevelés azt jelenti, hiszek abban, hogy Isten a gyermekeimet is a kezében tartja. Isten néha kifejezésre is juttatja, hogy Ő az úr a házban. Mindannyiszor ezt teszi, amikor olyasmit vesznek észre a gyerekeknél, amivel szemben tehetetlen vagyok. „Én ajándékoztam neked a gyerekeket, hogy őket a számomra felneveld. Ajándékozd nekik egész szeretetedet, de ne feledd: a gyerek az enyém, ahogy te is az enyém vagy!” — mondja Isten. Isten gyönyörködik a keze munkájában, szeretettel néz a gyerekeinkre. Mi is csatlakozzunk hozzá, és vele együtt nézzük és szeressük őket. Ez a gyerekünkkel való kapcsolatunk alapja. Ha haragszunk is a gyerekre, akkor is meghalljuk Isten szavát: Én szeretem Mátét! Így észbe kapunk: ja, hiszen én is szeretem. A szeretet megelőzi így a bosszúságomat. Ettől aztán másképpen is szólok hozzá. Meglátni azt, hogy Isten a karjába ölel minket, ehhez isteni fény kell: a Szentlélek világossága. Ha rosszak vagyunk is, Isten akkor is átölel minket. Jézus után nyugodtan mi is hívhatjuk így: Apu! A gyermekség lelkére van szükségünk, ezt vissza kell szerznünk. Ebből a szempontból is különösen nagy kincset jelentenek a gyerekeink. Ha egy gyermeket tartunk a karunkban, képesek lehetünk az érzések átvitelére. Figyeljük csak őket, és tanuljunk tőlük! Elevenítsük fel hozzá még a saját gyermekkori élményeinket is.

Szép, ahogy egy kisgyermek az édesanyja karjában kezével az arca felé nyúlkál, és biztos benne, hogy mosolyt fakaszt. Ez az a természetes bizalom és biztonság, ahogy anyja közelében viselkedik. Hozzá bújik, ásít, folyik az orra és elalszik.

Van-e nekünk is ilyen érzésünk, hogy ha Isten felé nyúlunk, mosolyt fakasztunk az arcán? Meghallja-e egyáltalán, ha szólunk? Odafigyel-e? Örül-e nekem, vagy né tán haragszik, hogy zavarom? Merünk-e Isten karjában természetesen viselkedni? Bizalommal vagyunk-e iránta, biztonságban érezzük-e magunkat nála?

Legyünk olyanok, mint a gyermekeink! Tanuljunk tőlük. Erre csak az érett személyiségek képesek igazán. Isten nem azért szeret minket, mert jók vagyunk, hanem mert az övéi vagyunk. Annál jobban szeret, minél inkább rászorulunk. Az élet így vidámbbá válik. Nem tartjuk magunkat fontosnak. Megszokjuk, hogy ha kinyújtjuk a kezünket Isten felé, akkor Ő mosollyal válaszol.

A családos embernek mindig nagy ajándék, ha gyermekeivel együtt vehet részt valamiben. Különösen áll ez a szentmisére. Szép lenne, ha a családok találkozóin mindig ott lehetnének a gyermekek is. Jóllehet ez néhány ideget kifáraszt, de a Szűzanya kárpótol bennünket a közösség mélyebb átélésének kegyelmével, a hit fontosságának felismerésével és a családok küldetésstudatának új megragadásával. Ha az imádságról és a szentmiséről beszélünk, akkor gondoljunk mindig arra, hogy ez nem a mi összpontosításunkon múlik, hanem azon, hogy Isten megérinti a szívünket. Ha tehát hűek vagyunk házastársi hivatásunkhoz, és magunkra vesszük a gyermekek súlyát és kiabálásuk terhét, akkor könnyen lehetséges, hogy Isten a fáradozásunkat megjutalmazza, és a gyerekek nyüzsgése közben jobban fogunk imádkozni, mint anélkül. Az imád-

ság azon múlik ugyanis, hogy mennyire találkozik a szívünk Istennel, feltéve, ha az ő akarata szerint akarunk élni.

Nem elég azonban csak tudni, hogy mi a helyes. Tekintettel kell lennünk a nálunk gyengébbekre is. Ha sokan vannak, akikben rossz gondolatok támadnak a gyerekek kiabálása miatt, akkor az nem a mi feladatunk, hogy megváltoztassuk ezek gondolatait, hanem a papé. Ha ez nem sikerül, vagy meg se próbálja, akkor nekünk, az erősebbeknek kell tekintettel lennünk a gyengébbekre. Itt arra az erős–gyenge ellentétre gondolok, amiről Szent Pál beszélt a korintusiakhoz írt levelében. Így tehát előfordulhat, hogy nem vihetjük el kisgyermekünket a szentmisére, de ez azért mégiscsak nagyon szomorú. De hát mi is örülünk, ha másik embertársunk tekintettel van ránk. A kérdés azt mutatja, hogy a családok problémájának megoldásával az egyházon belül is még csak a kezdet kezdetén járunk. Hiszen nem logikus és értelmes azt mondani, hogy a házasság szentségében jelen van Krisztus, ha a vasárnapi szentmisén a házastársaknak mégis külön kell válniuk, mivel a plébániai közösséget nyugalmban zavarják a gyerekek.

Tulajdonképpen férjnek és feleségnek egymás mellett van a helye a szentmiséken a gyerekekkel együtt. De tekintettel kell lennünk minden esetben keresztény testvéreinkre is. Veszélyes dolog fennhéjázóan prófétai módon viselkedni. Ha ilyenek vagyunk, akkor Isten visszahúzódik tőlünk. Az egyháznak viszont sokkal jobban kellene vigyázni a családok ügyére. Figyeljünk arra is, hogy mi, családok nem azért jövünk össze, hogy másokat kritizáljunk. Természetesen kifejezhetjük igényeinket és problémáinkat, de ha ezek túl sok teret kapnak, akkor holmi panaszkodó vénasszonyokra fogunk hasonlítani, s a Szentlélek vissza fog húzódni tőlünk.

TARTALOM

Előszó	5
Pozitív várakozás	7
Közösség	9
Kommunikáció	9
A megértés	14
A házasság és a család eredetisége	18
A názáreti szent család példája	23
A család szokásai	24
Közös imádság	29
Egyházi ünnepek	34
A Szentlélek adományai	42
A közös élet nehézségei	43
Bűnösség és megbocsátás	53
A szeretet próbatételei és növekedése	59
Mit várok a házasságomtól?	63
A gyengédség és a nemi élet	68
A házasság szentsége	74
Munka	77
Gyermeknevelés, önevelés	80